

Pismo
ukazuje się
we wtorki
i piątki

Głos *weekend*

Piątek
24 października 2025
nr 84 (LXXX)
cena: 30 Kč

WIADOMOŚCI
DEBIUT AKADEMII
BIZNESU
STR. 2-3

KULTURA
POP
ART
STR. 6

ZBLIŻENIA
SAM FARAON MÓGŁBY
IM POZAZDROŚCIĆ
STR. 8

● Obejście Węgierskiej Górki to jedna z najbardziej malowniczych i imponujących dróg w Polsce. Prowadzi wysoko nad doliną Soły, u podnóża Beskidu Śląskiego.
Fot. TOMASZ WOLFF

Majstersztyk sztuki inżynieryjnej

WYDARZENIE: – To majstersztyk sztuki inżynieryjnej. To drogowe dzieło sztuki o wartości 1,4 mld złotych. Tą drogą tak naprawdę się nie jedzie, ale płynie, podziwiając piękne widoki – mówił w środę Dariusz Klimczak, minister infrastruktury RP, w czasie otwarcia brakującego odcinka drogi ekspresowej S1 z Bielska-Białej do Zwardonia, tzw. obejścia Węgierskiej Górki. Na odcinku 8,5 km powstały dwa tunele, dwa węzły drogowe, pięć estakad i trzy mosty, a także centrum zarządzania i monitorowania ruchu. Sieć dróg szybkiego ruchu w Polsce powiększa się błyskawicznie i liczy już blisko 5300 kilometrów. Cała Europa patrzy z podziwem na Polskę.

Tomasz Wolff

Kierowcy musieli czekać długich 10 lat na otwarcie kolejnego odcinka między dawną stolicą województwa a granicą państwa w Zwardoniu. Ostatni odcinek, węzeł Buczkowice – Żywiec, liczący 9,5 km, został bowiem oddany do użytku 24 lipca 2015 roku. Jeszcze bardziej zniecierpliwieni byli mieszkańcy wiosek na Żywiecczyźnie: Ciśca, Miłówki oraz Węgierskiej Górki, przez które

dziennie przejeżdżały setki ciężarówek. Dodatkowo ruch zwiększał się w wakacje, bo to popularna droga na południe Europy, oraz w zimie – jadąc na narty do Austrii czy Włoch wielu kierowców wybierało wariant przez Słowację. Mówił o tym Piotr Tyrlik, wójt Węgierskiej Górki. – Na pewno mieszkańcy odpoczną od hałasu. Choć położenie drogi ekspresowej sprawi, że będzie go słychać w wyżej położonych miejscach naszej gminy. Najważniejsze jednak, że podniesie się bezpieczeństwo. Do tej pory dzieci wracały ze szkoły do domu wzdłuż międzynarodowej drogi. Widząc to, czasami

chciało się przymknąć oko, żeby nie patrzeć, jak to jest niebezpieczne – przyznał wódatarz. Jak wyliczył, codziennie przez centrum Węgierskiej Górki przejeżdżało nawet 2 tys. tirów. Teraz ruch powinien się zmniejszyć o 30-40 procent. Przemysław Koperski, wiceminister infrastruktury, nazwał obejście Węgierskiej Górki najbardziej bajkowo położoną drogą w Polsce. W rozmowie z „Głosem” wyliczył. – Na odcinku 8,5 km powstały dwa tunele, dwa węzły drogowe, pięć estakad i trzy mosty, a także centrum zarządzania i monitorowania ruchu. Zapraszam do korzystania z tej wi-

dokowej i bezpiecznej drogi niezależnie od tego, czy mieszkacie w Polsce, w Republice Czeskiej czy na Słowacji. To jest fenomenalna trasa. W uroczystym otwarciu obejścia Węgierskiej Górki uczestniczyli politycy, samorządowcy oraz przedstawiciele firmy Mirbud, która realizowała inwestycję. Pojawił się także Jerzy Widzyk, minister transportu i gospodarki wodnej w rządzie Jerzego Buzka. Opowiadał o trudnych początkach budowy drogi ekspresowej z Bielska-Białej do słowackiej granicy.

Ciąg dalszy na str. 3

W nocy z soboty na niedzielę przedstawimy zegarki z godziny 3.00 na 2.00. Pośpimy zatem dłużej, ale z kolei słońce będzie się żegnać z nami wcześniej.

Drodzy czytelnicy

Z racji przypadającego na wtorek 28 października święta państwowego w Republice Czeskiej, kolejny numer „Głosu” pojawi się w waszych skrzynkach i kioskach dopiero w piątek 31 października.

REKLAMA

Przyjdźcie i bawcie się u nas w Vitality!

Imprezy towarzyskie
— do 50 osób
— indywidualny program sportowy: kręgle, badminton...

+420 732 920 550
www.sportvitality.cz

GE-609

Znajdź nas na **YouTube**

Pisarze i czytelnicy na jednej scenie

Na dwa razy trzeba było zorganizować środową Biesiadę Literacką w Czeskim Cieszynie, aby sala w Domu Kultury „Strzelnica” pomieściła wszystkich uczestników. Na imprezę wieńczącą XIX edycję projektu „Z książką na walizkach” przybyli autorzy poprawnych odpowiedzi w konkursie czytelniczym z niemalże wszystkich polskich szkół podstawowych na Zaolziu.

Danuta Chlup

Biesiada przeznaczona jest tradycyjnie dla uczniów klas 3.-5., uczestników drugiej kategorii konkursu czytelniczego. W tym roku organizator – Stowarzyszenie Przyjaciół Polskiej Książki – zaproponował dzieciom trzy tytuły: „Mieszko detektyw. Draka na scenie” Katarzyny Wasilkowskiej, „Jak zostałem królem. Bolesław Chrobry” Pawła Wakuły i „Tylko się nie rozłączaj” Izabeli Michty i Joanny Olejarczyk. Wśród uczestników znaleźli się uczniowie, którzy przeczytali nie jedną, a dwie lub nawet wszystkie trzy pozycje. W sumie wpłynęło na konkurs 353 odpowiedzi.

– Wasze odpowiedzi miały różną formę: od minimalistycznych, na skraweczkach papieru, aż po piękne odpowiedzi w formacie A4 z ilustracjami. Mam nadzieję, że przy lekturze fajnie się bawiliście. Najczęściej sięgaliśmy po książkę „Tylko się nie rozłączaj” – mówiła Marcela Wierżgoń z SPPK.

● Na scenie czytelnicy spotykali się z pisarzami. Fot. NORBERT DĄBKOWSKI

Po wstępnych informacjach o konkursie, które przedstawiła wraz z Heleną Legowicz, na scenę weszli pisarze goszczący od poniedziałku na Zaolziu.

– Ja już jeżdżę na Zaolzie jak do przyjaciół. Jestem przyjacielem Zaolzia – przekonywał Kasdepke, od lat uczestniczący w projekcie „Z książką na walizkach”.

Przez większość czasu scena należała nie tylko do autorów, lecz przede wszystkim do dzieci. Część z nich uczestniczyła we współzawodnictwach ściśle czy luźniej powiązanych z lekturami konkursowymi. Trzeba było wykonać się wiedzą, spostrzegawczością, a nawet zręcznością – na przykład podczas przyszywania guzika. Uczestnicy mogli wybrać w nagrodę jedną z książek z Łódzkiego Wydawnictwa Literatura – współorganizatora projektu, ponadto otrzymali „Podręcznik młodego herosa” Adama Śknioufala wydany przez SPPK. Po biesiadzie odbyła się sprzedaż książek. Dzieci mogły poprosić autorów o dedykację i autografy.

Projekt „Z książką na walizkach” otrzymał wsparcie finansowe z Ministerstwa Szkolnictwa RC, Senatu RP za pośrednictwem Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego, Konsulatu Generalnego RP w Ostrawie oraz Miasta Czeski Cieszyn. ▲

Frączek, Joanna Jurgała-Jureczka, Grzegorz Kasdepke, Izabela Michta, Joanna Olejarczyk i Paweł Wakuła. Przyjechali bywalcy, ale też nowe twarze.

Wynalazki zainspirowane lekturą

Wspólna książka Izabeli Michty i Joanny Olejarczyk „Tylko się nie rozłączaj” była tematem spotkania autorskiego zorganizowanego w ramach projektu „Z książką na walizkach”, które odbyło się we wtorek w polskiej szkole podstawowej w Oldrychowicach.

Jego główną bohaterką była Izabela Michta. Z zaolziańskimi czytelnikami po raz pierwszy spotkała się w poniedziałek w Suchej Górnej i Karwinie. – Tutaj dzieciaki są takie rozgadane, tyle mi chciały opowiedzieć. Bardzo się cieszę, że mogłam tutaj przyjechać – przyznała pisarka.

Izabela Michta pisze od dziesięciu lat. W tym czasie na rynku księgarskim ukazało się już ok. 80 pozycji z jej utworami. Są wśród nich sztywno stronicowe książki dla maluchów, bogato ilustrowane książki z krótkimi tekstami, a ostatnio napisała również powieść, w której tekst odgrywa pierwszoplanową rolę.

O tym, jak powstała jej pierwsza książka, opowiedziała we wtorek uczniom oldrychowickiej podstawówki. – Zaczęło się od udziału w konkursie literackim na bajkę dla dzieci. Nagrodą było wydanie książki, w której znalazło się pięć zwycięskich opowieści. Wśród nich również ta moja – stwierdziła.

„Tylko się nie rozłączaj” to również pokłosie jednego z konkursów, tym razem na scenariusz filmowy. Izabela Michta wystartowała w nim razem z Joanną Olejarczyk, która notabene w tym roku także przyjechała na zaolziańskie „walizki”. Zdobyły w nim 3. miejsce, po czym postanowiły przekształcić scenariusz w książkę dla dzieci. To ona właśnie stała się jedną

● Izabela Michta zrobiła z dziećmi plakat z pomysłami na wynalazki. Fot. BEATA SCHÖNVALD

z tegorocznych pozycji konkursu czytelniczego „Z książką na walizkach”. Ponieważ opisane w niej przygody wynikają z posiadania telefonu umożliwiającego przemieszczanie się z miejsca na miejsce, dzieci zastanawiały się nad tym, gdzie chciałyby się przenieść. Mowa była również o nowoczesnych technologiach. Autorka interesowała się, z których dzieci chętnie korzystają, a które, ich zdaniem, mogłyby nie istnieć. Ustalono, że w dobrych rękach mogą one służyć dobrym celom, natomiast w złych mogą być źródłem zł. W drugiej części spotkania uczniowie zmienili się w wynalazców. Każdy

(sch)

Opowiadanie historii to po prostu... opowiadanie historii

Katarzyna Jackowska-Enemuo oraz Mateusz Szemraj gościli w poniedziałkowe popołudnie w Czeskim Cieszynie w ramach „Spotkań autorskich w Księgarni u Wirthów”. Opowieści z muzyką na żywo, oparte na historii z książką „Między Ziemią a Niebem”, oczarowały dzieci i ich rodziców, którzy mieli okazję usłyszeć takie instrumenty, jak akordeon, ngoni, bendir oraz cymbały, oud i rubab.

Łukasz Klimaniec

Było to drugie spotkanie w cyklu, jaki organizują Księgarnia u Wirthów wraz z Fundacją Łaja. O ile pierwsze z udziałem Ziemowita Szczepka było skierowane głównie dla dorosłych czytelników, o tyle poniedziałkowe wydarzenie dedykowane było dzieciom i ich opiekunom. Katarzyna Jackowska-Enemuo opierając się na swojej książce „Między Ziemią a Niebem” opowiedziała historię o planetnikach oraz niezwykłym drzewie. Śpiewając i grając wraz z Mateuszem Szemrajem na instrumentach sprawili, że kameralne przestrzenie księgarni zamieniły się w baśniowe miejsce.

Spotkanie zostało dofinansowane przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. Maksymiliana Marii Kolbego w ramach konkursu „Polska mowa, polska dusza – wsparcie działań promujących język i kulturę polską”. Zadaliśmy kilka pytań Katarzynie Jackowskiej-Enemuo.

Kim jest opowiadacz historii?

– To ciekawe, że dziś ludzie wiedzą, kim jest aktor, muzyk, a nie wiedzą, kim jest opowiadacz historii. A przecież opowiadanie historii jest starsze, niż teatr! Homer był opowiadaczem. Epos o Gilgameszu też opowiadał jakiś „opowiadacz”. Opowiadanie historii to rodzaj starej sztuki, opowiadanie świata, które ma swój rytm. I może być po-

● Katarzyna Jackowska-Enemuo opowiedziała w Księgarni u Wirthów historię o planetnikach oraz niezwykłym drzewie. Fot. ŁUKASZ KLIMANIEC

łączone z muzyką. Dziś na świecie jest bardzo dużo rodzajów opowieści i opowiadań. Jedni preferują stand-up, inni robią teatr. Właśnie wracamy z Czeskich Budziejowic z Festiwalu Opowieści, gdzie można było zobaczyć ich pełen przekrój. Opowiadanie historii to po prostu... opowiadanie historii. Tu nie da się więcej powiedzieć. Wychodzisz i opowiadasz.

Jak została pani opowiadaczką historii?

– Trochę przez przypadek. Zawsze mnie interesowała tradycja i różne kultury. A one są przechowywane w pieśniach, baśniach, mitach. Jakies 18 lat temu moja znajoma, która pracowała z migrantami w Warszawie, zapytała mnie, czy nie poprowadziłabym takich spotkań, na których opowiadałabym bajki z danego kraju lub z danej kultury. Robiliśmy takie spotkania, w których oprócz mnie brała udział osoba np. z Egiptu, Armenii lub innego kraju. Oni opowiadali coś

swojego, a ja opowiadałam swoją część.

Spotykamy się w Czeskim Cieszynie, w Księgarni u Wirthów, kameralnym miejscu i z kameralną publicznością. Jak różni się opowiadanie historii w takim miejscu w porównaniu z dużym audytorium?

– Trochę się różni, bo trzeba użyć innych środków. Kiedy jest 300 osób na widowni, to dobrze jest mieć mikrofon. Przy dużym audytorium trzeba zadbać, żeby w jakikolwiek

Coś więcej, niż na scenie...

Kościół, cała sceneria i panująca tam atmosfera dają mistyczne poczucie, że dzieje się coś więcej, niż na scenie – mówi Bogdan Kokotek, kierownik artystyczny Sceny Polskiej Teatru Cieszyńskiego w Czeskim Cieszynie, która w piątek 31 października wystawi „Dziady” Adama Mickiewicza w kościele katolickim św. Alberta w Trzyniecu.

Dla zespołu Sceny Polskiej najbliższe dni zapowiadają się intensywnie. Aktorzy we wtorek 21 października wystawili „Dziady” w Radomiu, następnie gościli w Warszawie (22. 10) i Łodzi (23. 10), by ze spektaklem „Skrzypek na dachu” pojechać do Rybnika (25. 10) i Nowego Targu (26. 10). Finałem październikowego tournée będzie wystawienie „Dziadów” w kościele św. Alberta w Trzyniecu.

– To dla nas najważniejsze przedstawienie, bo to jest u nas – przyznaje Bogdan Kokotek. Aktorzy Sceny Polskiej po raz drugi zagrają

dramat Mickiewicza we wnętrzach świątyni. Rok temu wystawili go w kościele św. Marii Magdaleny w Stonawie, zbierając bardzo pochlebne opinie. Recenzje i wrażenia widzów pełne były przymiotników takich, jak „niesamowite”, „mistyczne”, „wspaniałe”.

– To przedstawienie jest bezpośrednio połączone z obchodami Wszystkich Świętych, a także wpisuje się w Święto Niepodległości. „Dziady” składają się w końcu z części wywoływania duchów oraz z balu u Senatora – przypomina Bogdan Kokotek.

Początek o godz. 18.00. Bilety w cenie 200 koron można kupić za pośrednictwem strony internetowej Teatru Cieszyńskiego (tdivado.cz), a także w kancelarii parafialnej.

(klm)

● „Dziady” zostaną wystawione w kościele katolickim w Trzyniecu w piątek 31 października o 18.00.

Fot. KARIN LIZADEK

Lekko o trudnych sprawach

Jak pisać dzieciom bajki o wojnie, adopcji, czy nawet chorobie onkologicznej? Czy w ogóle to możliwe? Regina Golińska-Baranciewicz podczas spotkania w Polskiej Szkole Podstawowej im. Władysława Świątkiewicza w Wędrynie pokazała, jak można to zrobić. – Można napisać o trudnych sprawach w sposób lekki. Staram się, by wydźwięk książek był pozytywny, radosny i dający nadzieję – przyznała.

W spotkaniu z pisarką, która jest także psycholożką i pracuje z dziećmi w przedszkolu integracyjnym oraz w szpitalu na dziecięcym oddziale onkologicznym, wzięli udział uczniowie z kilku klas różnych roczników. Mieli okazję posłuchać czytanych przez pisarkę fragmentów jej książek „Wilczyna. Córka Mikity” oraz „Mój brat Feliks”. W pierwszej Regina Golińska-Baranciewicz na przykładzie świata zwierząt porusza problem wojny, którą wywołał wilk Mikita, by tylko dla swojego widzi misie napaść na Słoneczny Las. Pisarka nie ukrywała, że napisała książkę w związku z napaścią na Ukrainę. Opowieść ma jednak dobre zakończenie i promuje takie wartości jak m.in. solidarność, lojalność, odpowie-

dzialność za drugą osobę pokazując jednocześnie, że są w świecie osoby, które czuwają nad bezpieczeństwem innych. W drugiej książce dotyczy natomiast problemu adopcji, do której trafia dwóch braci, z których jeden ma zespół Downa.

– Tak mam od początku, że piszę o trudnych tematach – przyznała autorka w rozmowie z „Głosem”. – Staram się o takich sprawach pisać w sposób przystępny i zawsze umieszczam element, który wprowadza radość – dodała.

W trakcie swojego pierwszego pobytu na Zaolziu była zachwycona dziećmi i młodzieżą, z jaką miała okazję się spotkać. Nie tylko odczytaniem uczniów i poruszaniem przez nich zagadnieniami, ale także poziomem języka polskiego.

– To wspaniała młodzież, która ma świetny kontakt, wspaniale współpracuje na takich spotkaniach, jest ciekawa świata, potrafi zadawać trudne pytania, a jednocześnie uważnie słuchać. Jestem zachwycona młodzieżą na Zaolziu. To młodzież, która ma tak starą, dobrą kindersztubę – zaznaczyła Regina Golińska-Baranciewicz. (klm)

● Uczniowie z węgryńskiej szkoły mieli okazję posłuchać czytanych przez pisarkę fragmentów jej książek. Fot. ŁUKASZ KLIMANIEC

Janusz Bittmar

Kiedy Grzegorz Turnau melduje się z nową płytą studyjną, to można bez dwóch napisać, że to muzyczne wydarzenie nad Wisłą. Z dwóch powodów: pan Grzegorz nigdy nie nagrywa słabych albumów i nie tworzy muzyki dla kasy. Na w pełni autorskie wydawnictwo Mistrza czekaliśmy w Pop Arcie... 11 lat.

RECENZJE

GRZEGORZ TURNAU – Szósta godzina

Aż trudno uwierzyć, ale krakowski bard z nowym albumem studyjnym. „Szósta godzina”, która ujrzała światło dzienne 10 października, to zarazem płyta, na którą fani pana Grzegorza musieli czekać najdłużej.

Artysta wytłumaczył ten długi okres oczekiwania w typowy dla siebie, oryginalny sposób. „W pewnym momencie poczułem jednak, że nadszedł już czas na nowy projekt. Żeby grając tak dużo nie zacząć działać jak sztuczna inteligencja, żeby wróciło napięcie, ten rodzaj niepewności, który budzi zmysły. Inaczej mówiąc: pozytywny stres” – zdradził Turnau w wywiadzie dla „Rzeczpospolitej”. No cóż, gdyby takim tropem myślenia podążało więcej muzyków, mniej byłoby w przestrzeni artystycznej bzdur, a więcej jakości. Bo w muzyce raczej obowiązuje prosta zasada – mniej znaczy więcej. Szkieletowa bez pośpie-

• Grzegorz Turnau tak mocno zatęsknił za nową płytą, że po 11 latach wrócił z nowym materiałem.

chu z lampką wina stojącą obok fortepianu, a później przelewana na muzyczną pięciolinie „Szósta godzina” potwierdza to dobitnie.

Muszę od razu przyznać, że nie lubię „pani zimy”. Kiedyś dosłownie przeklinałem ją w myślach, ciesząc się już w październiku na życiodajną, ciepłą wiosnę za oknem, ale z biegiem czasu doszedłem do stanu „niełubienia”. Grzegorz Turnau spłatał mi więc figla, nagrywając płytę przesiąkniętą zimową atmosferą. Przypominałem zatem do słuchania tego albumu z lekką dozą niepewności, ale szybko przekonałem się, że Mistrz w dalszym ciągu pozostał człowiekiem o łagodnym i, co ważne, pozytywnym usposobieniu. Zima to tylko pretekst, bo w głębi duszy Turnau dalej pozostaje krakowskim gawędziarzem

spacerującym po mokrej od deszczu Brackiej... wiosenną porą.

W krainie muzyki poetyckiej odpowiednio dobrane nuty są tak samo ważne, jak odpowiednie słowa. Turnau ponownie sięgnął po teksty polskich poetów, wykorzystując liryki Leszka Aleksandra Moczulskiego, Józefa Czechowicza, Adama Zagajewskiego czy Bronisława Maja. „Szósta godzina” to również kolejny album nagrany nie w pojedynkę, bo przygotowany z plejadą świetnych muzyków sesyjnych. W niemal połowie piosenek gościnnie śpiewa Dorota Miśkiewicz, jazzowa piosenkarka, z którą Turnau współpracuje od dwóch dekad. Duży wkład w stylistykę płyty włożyli basista Robert Kubiszyn i perkusista Cezary Konrad, z którymi Turnau konsultował wiele kwestii mu-

zycznych. W tej zbiorowej pracy nie ma zaś słabych punktów.

Album otwiera utwór „Mamy czas”, utrzymany w klimatach Marka Grechuty, piękny muzyczny liryk kuszący do jeszcze głębszego zanurzenia się w „Szóstej godzinie”. W ukrytym pod numerem 2 temacie „Dwa bilety” na pierwszy plan wysuwa się w duecie Dorota Miśkiewicz, z kolei w miłosnej piosence „Gdybyś” to Turnau kreśli swoim łagodnym głosem główną linię wokalną, a pani Dorota ukryta w jazzowej mgiełce nuci swoje kobiece riposty. Niby cała płyta nurza się w śniegu, co widać zresztą po samej okładce, ale dla mnie z każdym następnym kawałkiem robi się coraz cieplej.

Ślicznie brzmi „Utrata (Z duszą na listek)”, znów wspólnie zaśpiewana, zachowująca metronomie utworu jazzowego, z piękną liryką. „Wszędzie Ciebie widzę i wszędzie Ciebie więcej, i widzę przez powietrze, i widzę Cię przez deszcz”... Ogłaszający nadzieję, opatulony w ciepłe koce, jest też szósty temat. „Przystając pod lasem w śnieżny wieczór”. Turnau za tekst do tej piosenki wybrał znany wiersz amerykańskiego poety Roberta Frosta w polskim tłumaczeniu Stanisława Barańczaka. Wiersz opowiedziany jest z perspektywy podróżnika, który zatrzymuje się na skraju lasu i zastanawia się, czy lepiej zanurzyć się w jego mrok i zniknąć, czy mimo wszystko pozostać w trzeźwym świecie nadziei. Turnau w zasadzie recytuje słowa wpłatanie do enigmatycznej muzyki, tworząc za fortepianem klimat prawdziwej zimy. Z nadzieją w tle.

Jeśli już mowa o... zimie, bo tak właśnie Turnau zaplanował cały album, żeby odnośników do zimy było więcej i więcej – dziewiąty w zestawieniu temat „Jeszcze jedna zima” jest prawdziwym manifestem tej zbliżającej się wielkimi krokami pory roku. Dla mnie to jeden z najbardziej radiowych utworów, z typowym dla Turnaua „lekko-skocznym” refrenem. Komercyjny potencjał, w dobru tego słowa znaczeniu, posiadają też kawałki zanurzone w krainie Morfeusza – „Południowe sny” i „Sen mnie woła”. Klamrą na udany albumie postawiła tytułowa „Szósta godzina”. Turnau również w tym utworze nie omieszczał zahaczyć o zimę, śpiewając w swoim autorskim tekście: „W szóstej godzinie myślisz o zimie, plyniesz przez letni bród, w szóstej godzinie stopi się, zginie smutek jak w szklance lód”. Warto było czekać jedenaście lat na nowy album Mistrza. ▲

POLSKIE GRZYBOBRANIE

Zwycięstwo ze zgrzytem

Amerikanin Eric Lu zwyciężcą XIX Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina. Reprezentujący Polskę Piotr Alexewicz został laureatem V nagrody.

II nagrodę i srebrny medal zdobył Kevin Chen z Kanady, a III nagrodę i brązowy medal – Chinka Zitong Wang. IV nagrodę (ex aequo) otrzymali Chinka Tianyao Lyu i Japonka Shiori Kuwahara.

V nagroda (również ex aequo) trafiła do Piotra Alexewicza i Vincenta Onga z Malajzji. VI nagrodę przyznano Williamowi Yangowi ze Stanów Zjednoczonych.

Pozostali finaliści XIX Konkursu Chopinowskiego – Gruzin David Khrikuli, Japonka Miyu Shindo i Chińczyk Tianyou Li – otrzymali równorzędne wyróżnienia ufundowane przez Narodowy Instytut Fryderyka Chopina.

Tuż po ogłoszeniu wyników zwycięzca Eric Lu wyznał, że nie ma słów, aby

oddać to, co teraz czuje. – To spełnienie marzenia, jestem bardzo wzruszony – podkreślił. Lu w XVII Konkursie Chopinowskim 10 lat temu był laureatem IV nagrody. Pianista podziękował jurorom „za zaszczytanie go tą nagrodą”.

– Dziękuję również wszystkim miłośnikom Chopina na całym świecie – dodał. Triumf amerykańskiego pianisty odbił się jednak szerokim i negatywnym echem w branży... krytyków muzycznych i muzykologów. Adam Rozlach z Polskiego Radia powiedział o zwycięzcy dosłownie: „Eric Lu grał często nieładnym dźwiękiem, niepewnie”. I kontynuował wątek: „przegrał konkurs, przegrał Chopin, bo będąc najbliżej istoty tej muzyki, panie: od dziś 17-letnia Tianyao Lyu i 30-letnia Shiori Kuwahara, znalazły się poza podium”.

Z kolei muzykolog Jan Popis na swoim facebookowym profilu napisał: „Ktoś niszczy nam konkurs”. W trwającym od soboty do poniedziałku finale XIX Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina wystąpiło 11 pianistów z siedmiu krajów. Jego organizatorem jest Narodowy Instytut Fryderyka Chopina.

Najlepszy historyk w kraju

Marek Sabela pochodzi z Wielopola, jest uczniem klasy 3a Polskiego Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Czeskim Cieszynie. Za zdobycie 1. miejsca w ogólnokrajowej olimpiadzie historycznej, udział w wielu konkursach i znakomite wyniki w nauce został wyróżniony przez województwo morawsko-śląskie. Nie wyklucza, że po maturze będzie dalej zgłębiać historię na wyższej uczelni.

Beata Schönwald

Jakie były twoje pierwsze kroki na drodze do zwycięstwa w tej olimpiadzie?

– Najpierw trzeba było zaznaczyć się z tematem, który brzmiał „W centrum zainteresowania człowiek, czyli troska o duszę i ciało od oświecenia po hiszpańską gripę (1740-1920)”, przeczytać związane z nim trzy pozycje książkowe oraz rozwiązać test w ramach eliminacji szkolnych. W kolejnych etapach konkursu dochodziła kolejna literatura i rozwiązywaliśmy kolejne teksty. 19 najlepszych uczestników zakwalifikowało się do ogólnokrajowego finału. Ja znalazłem się wśród nich.

Czy do finału należało się jakoś specjalnie przygotować?

– Organizatorem olimpiady historycznej jest Wydział Filozoficzny Uniwersytetu w Hradcu Králové. Tam odbywał się również finał, który składał się z dwóch części – testu oraz prezentacji pracy badawczej nt. wybranej przez nas osobistości lokalnej, która we wskazanym okresie wniosła swój wkład na polu troski o zdrowie duszy i ciała. Jej głównym celem było pokazanie, jak prowadziliśmy swoje badania. Dlatego było wskazane, by skupić się na osobach mniej znanych, o których informacje są raczej skąpe, a pole działania w związku z tym szerokie.

Jak znalazłeś bohatera swojej pracy, Wilhelma Raschke?

– Pastora Wilhelma Raschke znalazłem w spisie osobistości związanych ze Śląskiem Cieszyńskim, który jest dostępny na stronie internetowej czeskokieszyńskiej biblioteki. Tam również był zamieszczony jego

krótki życiorys. Wilhelm Raschke idealnie spełniał wymagane kryteria – był określany jako lekarz duszy i ciała, żył w pierwszej połowie XIX wieku, a w Wikipedii nie było o nim żadnej notki. Miałem więc duże pole do popisu. Podstawowe informacje czerpałem ze słowników biograficznych, zaś zdecydowanie najlepszym ich źródłem okazała się Śląska Biblioteka Cyfrowa. Wystarczyło wpisać hasło Wilhelm Raschke i miałem materiał na trzy dni przeglądania – artykuły prasowe, jego kazania, różne dokumenty. Wiele informacji zdobyłem w terenie, odwiedzając zbory bystrzycki i ligocki czy nydecką „Drzewiówkę”. Wybierając tę postać, kierowałem się również tym, że działał w środowisku Śląskiego Kościoła Ewangelickiego Augsburskiego Wyznania, które jest mi bliskie.

Jak wyglądała jego działalność na polu troski o zdrowie duszy i ciała?

– Można powiedzieć, że jako pastor miał troskę o dusze niejako w zakreświe swoich obowiązków. Nie ograniczał jej jednak tylko do nabożeństw. Na plebani organizował spotkania z członkami zboru. Był też lekarzem amatorem zajmującym się ziołolecznictwem. Co potrafił, leczyl sam, zaś bardziej skomplikowane przypadki odsyłał do lekarza. Zgromadził ogromną bibliotekę, w której znajdowało się wiele książek przyrodniczych i lekarskich. Niestety, do dziś niewiele z niej pozostało.

Jakie wymogi formalne musiał spełniać praca konkursowa?

– Na czterech stronach należało przedstawić daną postać historyczną, kolejne trzy strony miał tworzyć tzw. podręcznik regionalny dla uczniów klas 6-7. lub 8-9. szkół podstawowych, obowią-

• Marek Sabela z dyplomami. Fot. BEATA SCHÖNWALD

kowy był również krytyczny spis literatury. Ja dodatkowo uzupełniłem swoją pracę kilkustronicowym materiałem fotograficznym, a ponieważ Śląsk Cieszyński jest w Czechach raczej mało znanym regionem, dodałem jego kontekst historyczno-geograficzny. Prócz tego jako ciekawostkę zamieściłem np. streszczenie kazania żniwnego pastora. Wilhelm Raschke, chociaż był Niemcem, w szkole w Ligotce nauczył się języka polskiego i kazania wygłaszał po polsku, czyli w języku, którym posługiwała się miejscowa ludność.

Mnie zainteresował wspomniany przez ciebie podręcznik regionalny. Jak takie coś się tworzy?

– Ja swój mini-podręcznik skierowałem do osmo- i dziewięcioklasistów, ponieważ uważałem, że te-

mat będzie bardziej zrozumiały dla starszych uczniów. Pastor Wilhelm Raschke angażował się m.in. na polu walki z alkoholizmem, który w tamtych czasach był na Śląsku Cieszyńskim poważnym problemem. Uznałem, że profilaktyka alkoholowa będzie odpowiednim wątkiem dla uczniów, którzy niebawem opuszczą mury szkolne i rozejdą się do różnych środowisk. Natomiast co do układu podręcznika, na wstępie zamieściłem sylwetkę Wilhelma Raschke, a następnie przygotowałem różne zadania związane z jego działalnością i kontekstem historycznym, w którym była ona osadzona. Niektóre pytania w związku z występującymi w tych czasach chorobami zakaźnymi odnosiły się również do biologii, inne z kolei wymagały umiejętności czytania ze zrozumieniem. Część podręcznikową prze-

mat będzie bardziej zrozumiały dla starszych uczniów. Pastor Wilhelm Raschke angażował się m.in. na polu walki z alkoholizmem, który w tamtych czasach był na Śląsku Cieszyńskim poważnym problemem. Uznałem, że profilaktyka alkoholowa będzie odpowiednim wątkiem dla uczniów, którzy niebawem opuszczą mury szkolne i rozejdą się do różnych środowisk. Natomiast co do układu podręcznika, na wstępie zamieściłem sylwetkę Wilhelma Raschke, a następnie przygotowałem różne zadania związane z jego działalnością i kontekstem historycznym, w którym była ona osadzona. Niektóre pytania w związku z występującymi w tych czasach chorobami zakaźnymi odnosiły się również do biologii, inne z kolei wymagały umiejętności czytania ze zrozumieniem. Część podręcznikową prze-

mat będzie bardziej zrozumiały dla starszych uczniów. Pastor Wilhelm Raschke angażował się m.in. na polu walki z alkoholizmem, który w tamtych czasach był na Śląsku Cieszyńskim poważnym problemem. Uznałem, że profilaktyka alkoholowa będzie odpowiednim wątkiem dla uczniów, którzy niebawem opuszczą mury szkolne i rozejdą się do różnych środowisk. Natomiast co do układu podręcznika, na wstępie zamieściłem sylwetkę Wilhelma Raschke, a następnie przygotowałem różne zadania związane z jego działalnością i kontekstem historycznym, w którym była ona osadzona. Niektóre pytania w związku z występującymi w tych czasach chorobami zakaźnymi odnosiły się również do biologii, inne z kolei wymagały umiejętności czytania ze zrozumieniem. Część podręcznikową prze-

W tym roku szkolnym ponownie odbędzie się olimpiada historyczna. Zamierzasz w niej wystartować?

– Zobaczymy. W każdym razie zapoznałem się już z tegorocznym tematem, który brzmi „Dwie strony tej samej historii: jak mężczyzna i kobieta kroczili przez dzieje razem, przeciwko sobie i obok siebie”.

...

Głównym celem było pokazanie, jak prowadziliśmy swoje badania. Dlatego było wskazane, by skupić się na osobach mniej znanych, o których informacje są raczej skąpe, a pole działania w związku z tym szerokie

To dla ciebie są »Kresy«

Już tylko tydzień pozostaje na to, żeby zgłosić swój udział w tegorocznych zaolziańskich eliminacjach konkursu recytatorskiego „Kresy”. W tym roku przypada jubileuszowa 30. edycja. Recytatorzy staną w konkursowej szranki w piątek 14 listopada w sali Miejskiego Ośrodka Kultury „Strzelnica” w Czeskim Cieszynie. Rywalizacja będzie się rozgrywać w czterech kategoriach. Przed jurorami i publicznością zaprezentują

się zarówno siedmiolatki, jak i osoby dorosłe. Choć zwykle najstarsi uczestnicy wywodzą się ze szkół średnich, w regulaminie „Kresów” nie ma górnej granicy wieku. Jest natomiast określony 5-minutowy limit, w czasie którego należy zaprezentować dwa utwory w całości lub we fragmentach autorstwa polskich pisarzy i poetów.

Zgłoszenia należy kierować do 1 listopada na adres organizatora: Polskie Gimnazjum im. Juliusza

Słowackiego, Havlíčkova 13, Czeski Cieszyń lub ew. wysłać elektronicznie na e-mail: wladyslaw.kubien@gympol.cz. Eliminacje dla Polaków w RC odbywają się przy współpracy z Podlaskim Oddziałem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w Białymstoku, który jest organizatorem tego międzynarodowego konkursu dla Polaków za granicą. (sch)

Sam faraon mógłby im pozazdrościć

Ich piramidy sięgają sześciu metrów i zapierają dech w piersiach. Na Zaolziu i, śmiał twierdzić, również daleko poza jego obszarem nie mają sobie równych. Mowa o działających od 120 lat „Gimnastach”, zespole Miejsowego Koła PZKO w Wędrynie. W najbliższą sobotę w „Czytelni” będą świętować jubileusz.

Beata Schönwald

Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” Wędrzyna powstało w 1905 roku. Jego członkowie najpierw wykonywali ćwiczenia głównie na przyrządach gimnastycznych, takich jak drabiny, drążki i kółka. Dopiero później zaczęli budować żywe piramidy. Te pozostały do dziś sztandarowym programem wędrzyńskiego zespołu. Choć czasem jego członkowie sięgają również po bardziej archaiczny sprzęt. Na jutrzejszych obchodach wystąpią razem z historyczną stuletnią drabiną.

Piramidy aż do nieba

Może ich piramidy nie dotykają samego nieba, ale sufitu wędrzyńskiej „Czytelni” z całą pewnością. Dlatego nie każda sala nadaje się na ich występ i często odbywają się one w plenerze. Zaolzie zjeżdżili już prawie całe. Swoje umiejętności prezentowali również m.in. w Warszawie, Krakowie, Pradze i na Walehradzie.

Aby stworzyć 6-metrową żywą piramidę, należy zbudować z ludzkich ciał cztery piętra. Każde jest ważne i każde odgrywa niezastąpioną rolę. Nie każdy z każdym potrafi jednak dobrze współdziałać. Ważne jest, by dobrą tak poszczególnie pary lub grupy osób, by osiągnąć pełną harmonię. – Każdy „gimnasta” musi znaleźć swoją pozycję, nauczyć się wyłazić i podtrzymywać innych. Ciężkość musi być dobrze skoordynowana i odpowiednio się prezentować. Bylejakość nie może tu mieć miejsca – przekonuje kierownik „Gimnastów” Bogdan Iwanuszek. – Ważna jest płynność ruchów. Zawsze pod-

kreślam, że należy się wspinać jak na cienką gałązkę. Powolotku, lekko – dodaje jego poprzednik Bohdan Ondraszek. Na czele zespołu stał 33 lata i zawsze wysoko ustawiał mu poprzeczkę.

Stare wino lepsze od młodego

Wędrzyńscy gimnastycy mają w swoim repertuarze 20 różnych układów piramid, które z różnymi modyfikacjami są przekazywane z pokolenia na pokolenie. Ich przodkowie sprzed stu lat uczyli się ich, korzystając z publikacji Alfreda Hamburgera pt. „Wzory igrzysk i piramid wolnych” wydanej przez Dzielnice Małopolską Związku Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” we Lwowie. – Nie z każdym składem zespołu da się zbudować każdą piramidę. Wiele zależy od liczby osób i ich indywidualnych możliwości i umiejętności. Jesteśmy zespołem amatorskim i ćwiczenia te traktujemy jako przyjemność. Tym bardziej nas cieszy, że wciąż jeszcze potrafimy wzbudzać wśród widzów zainteresowanie. – Ludzie budowali domy własnymi siłami, pracowali fizycznie koło domu i w ogrodzie. My prowadzimy wygodniejszy tryb życia i to przekłada się na naszą kondycję i tężyżnę fizyczną – przyznaje.

Zdaniem Bohdana Ondraszka, to również kwestia osobistego treningu i samodyscypliny. – Mielisz specjalny zestaw ćwiczeń, które wykonywaliśmy w domu. Podstawą był stój na głowie, który wzmacniał mięśnie szyjne, mięśnie kręgosłupa i brzucha. Zawsze powtarzałem, że próby są po to, żeby opanować

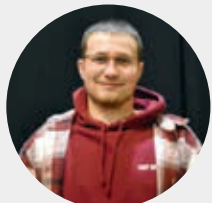
• Ćwiczenia na drabinach w 1949 roku. Zdjęcia: BEATA SCHÖNWALD, archiwum „Gimnastów”

• Ubiegłoroczny występ z okazji 100-lecia „Czytelni”.

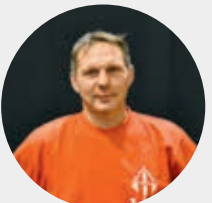
ANKIETA

Opowiedzieli o swojej przygodzie z »Gimnastami«

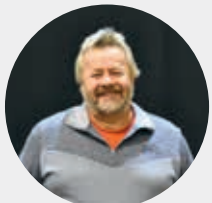
Mateusz Kaszper

W pierwszej albo drugiej klasie tato zabrał nas tutaj z bratem i oddał chodzimy co piątek na próby. W ciągu tych 15 lat stało się to sprawą serca. Pochodzę z dziewięciorga dzieci i na chwilę obecną wszyscy należymy do „Gimnastów”. Jednak przynależność do zespołu to nie tylko ćwiczenie, ale też bratnia, pomoc wzajemna, koleżeństwo. Podobnie jak wszystkie dzieci rozpoczynałem swoją „karierę” na samej górze piramidy, dziś już tworzę jej fundament na pierwszym lub drugim poziomie.

Bogdan Iwanuszek

Moje początki też sięgają czasów szkoły podstawowej, kiedy Bogusław Raszka, wówczas członek gimnastów, przygotowywał nas do udziału w Igrzyskach Lekko-atletycznych i Zjazdach Gwiazdźdźstych. To on mnie i moich kolegów wciągnął do zespołu, kiedy byliśmy w 3. lub 4. klasie. Po podstawówce zrezygnowałam z członkostwa w „Gimnastach”. Wróciłem dopiero po studiach, na jubileusz 95-lecia. Kierownikiem zespołu jestem od 2017 roku.

Bohdan Ondraszek

Mnie do „Gimnastów” przyprowadził kuzyn. Idąc na próbę, zauważył, jak skacze salta przez krzaczki i zaproponował, bym poszedł razem z nim. Miałem wtedy 10 lat i do zespołu zacząłem chodzić razem ze starszym bratem Karolem. Spędziłem tu prawie 55 lat. Przez 33 lata jako kierownik.

technikę. W ciągu dwóch godzin tygodniowo nie da się zbudować siły mięśni. Nad tym trzeba regularnie pracować w domu – wspomina były kierownik.

Na krawędzi ryzyka

Kiedy buduje się 6-metrową żywą konstrukcję, zawsze istnieje ryzyko, że coś nie zadziała, jak powinno, że coś się nie uda. – Tak, to się zdarza, że piramida się zalaśnie i runie na ziemię. Dlatego nad bezpieczeństwem najwyższych piramid zawsze ktoś czuwa, jest w pogotowiu. Kiedy piramida zaczyna spadać, trzeba łapać górę. Ci na dole, zawsze się jakoś podniosą. Nie możemy pozwolić na to, żeby dzieci, które są na najwyższym piętrze, doznały uszczerbku na zdrowiu – przekonuje Bogdan Iwanuszek. Kontuzje jednak się zdarzają. Zwykle są to siniaki i zwichnięte kostki. – Nawet jeśli odczuwasz ból,

musisz zacisnąć zęby i wytrzymać, zanim ludzie z wyższych pięter zeskoczą na podłogę. Gotowej piramidy nie da się „rozebrać” w trzy sekundy. I zawsze trzeba uważać na dzieci – potwierdza jego poprzednik.

Można zatem powiedzieć, że odpowiedzialność i zaufanie to połowa sukcesu. A reszta? Zdaniem moich rozmówców, ważne są także cechy, jak chęć, cierpliwość, brak lęku, wysokości i zdolność utrzymania równowagi.

Rodzice i dzieci

Dzięki temu, że mężczyźni, którzy tworzą gros zespołu, przyprowadzają na próby swoje dzieci, „Gimnastami” stali się zespołem, gdzie w naturalny sposób umacnia się więź między tatą i jego potomstwem. – Ojcowie zabierają do „Czytelni” swoje dzieci już w wieku 4-5 lat, a potem stają się one stopniowo członkami zespołu.

Kiedy mają 6-7 lat, zaliczają pierwsze występy – mówi kierownik. Tak było w przypadku Ani, córki Karola Ondraszka. – Na próby zaczęłam chodzić z tatusem, mając sześć lat. Zostałam do osiemnastki. Pamiętam, że czasem odczuwałam strach, kiedy stawałam na szczycie piramidy, ale nikt nas nigdy do niczego nie zmuszał. Potem były studia, wyjazdy... Teraz przychodzę na próby razem z moją 3-letnią córką, żeby przekazać jej swoje doświadczenia. Lubię tę atmosferę, zgrany zespół ludzi i ich humor – przyznaje Anna Ondraszek.

„Dzieci” powracające na łono zespołu to przyszłość „Gimnastów”. – Nasza generacja 45-50-latków będzie powoli wycofywać się z aktywnej pracy w zespole. Ważne jest, by miał nas kto zastąpić i kontynuował to, co rozpoczęli nasi przodkowie przed 120 laty – stwierdza Bogdan Iwanuszek. ▲

• Tzw. trójkowa piramida przed pałacem Waldsteina w Pradze w 2004 roku.

Ostrawa zaprasza na kawę

W Muzeum Ostrawskim otwarto niedawno wystawę pt. „Ostrawska kawiarnia”. Na podstawie wybranych kawiarni pokazuje przemiany społeczne i kulturowe w mieście na przestrzeni ostatnich przeszło stu lat.

Danuta Chlup

Wystawa skupia się na czterech kulturalnych kawiarniach: „Praha”, „Elektra”, „Fénix” i „Palace”. Poznając ich losy śledzimy zmiany zachodzące na kawiarnianej scenie począwszy od burzliwego rozkwitu kawiarni na początku lat 20. XX wieku, poprzez spadek ich prestiżu w drugiej połowie ub. stulecia aż po współczesność.

„Kawiarnia jest papierkiem lakmusowym demokracji – im większa wolność panuje w społeczeństwie, tym rozmaitsze i żywsze jest życie kawiarniane” – czytamy na wystawie, prezentującej nie tylko historię kawiarni, ale także świat kawy jako napoju i rośliny. Najstarsza wzmianka o kawiarni w Morawskiej Ostrawie pochodzi z 1827 roku. Chodziło raczej o karczmę na lepszym poziomie, w której m.in. podawano kawę. Pierwsza kawiarnia z prawdziwego zdarzenia, w stylu wiedeńskim, później nosząca nazwę „Austria” lub „Sommer”, została otwarta w grudniu 1892 roku. Z kolei jedna z nielicznych czeskich kawiarni przed 1918 rokiem nosiła, co nieco zaskakuje, nazwę „Habsburg”. Wnętrza urządzone były w stylu secesji, 12 dużych okien oferowało piękny widok, niektóre na cały rynek. Po powstaniu Czechosłowacji nazwę zmieniono na „Praha”.

W stylu wiedeńskim z amerykańskim?

Pierwsi właściciele ostrawskich kawiarni szukali inspiracji przede wszystkim w Wiedniu. Później, wraz z rozkwitem ostrawskiego przemysłu, wzorem dla Ostrawy stała się Ameryka. Większe kawiarnie miały bary amerykańskie, w których oferowano drinki, grały tam kapele jazzowe z murzynskimi lub tylko udającymi Murzynów muzykami.

Prawdziwy rozwój kawiarni w Morawskiej Ostrawie rozpoczął się przed około stu laty. Pierwszą dużą kawiarnią była „Elektra” otwarta w listopadzie 1926 roku przy ul. Nádražní. Na parterze znajdowała się kawiarnia, w piwnicy kabaret. Do „Elektry” chętnie zaglądali miejscowi i przyjeźdźni artyści, m.in. sławna dwójka Voskovec i Werich.

W miejscu dawnej kawiarni „Austria”, w nowo wbudowanej czteropiętrowej kamienicy w pobliżu kościoła (dziś katedry) pw. Boga Zbawiciela otwarto w 1930 roku drugą dużą kawiarnię o nazwie „Fénix”. Należała do najbardziej luksusowych w mieście – meble były wykonane z rzadkich gatunków drewna, tapicerka foteli z francuskich i angielskich tkanin, firanki z jedwabiu. W czasach, gdy w kawiarniach powszechne było palenie papierosów, „Fénix” miał osobną sekcję dla niepalących. Była także sala taneczna i bilardowa.

W tym samym roku uruchomiono kolejną dużą kawiarnię „Palace”. Powstała w przybudówce hotelu „National”. Wnętrze w stylu art deco zajmowało cały parter, skąd prowadził dwie klatki schodowe na galerię. W lecie funkcjonował ogródek

• Wnętrze jednej z najpiękniejszych ostrawskich kawiarni „Royal” na obecnej ul. Realní, której zabrakło na liście bohaterów wystawy. Dziś to strefa zagospodarowana przez Uniwersytet Ostrawski.

• Ekspres do kawy słynnej marki, wykorzystywany również w dzisiejszych czasach.

Z jakich krajów pochodzi kawa serwowana w kawiarniach Morawskiej Ostrawy?

Najczęściej z Kolumbii, Peru, Brazylii, Etiopii i Rwandy. Importowana jest także m.in. z Burundi, Kenii, Boliwii, Meksyku, Kostaryki, ale też z niektórych krajów azjatyckich – Wietnamu, Japonii, Tajlandii.

traćili swój blask, wytworne meble zastępowano tandetnymi stołami i krzesłami. Ustrój komunistyczny zapatrywał się na kawiarnie jak na azyl dla podejrzanych intelektualistów oraz osób nazywanych po czesku „kavärenštní povaleči”. Oznaczano tak osoby, które, zdaniem reżimu, nie zajmowały się porządną pracą. Powstało nawet hasło: „Povaleči z kavären – do poli a tovären”.

Pomimo niesprzyjających warunków niektórym kawiarniom udało się częściowo zachować ich dawny charakter. Oferowały na przykład muzykę na żywo, wieczory taneczne lub seanse filmowe. Pomimo różnych ograniczeń kawiarnie cieszyły się w mieście popularnością. Były lokalami z klimatem, choć nieco innym niż w międzywojniu.

Kawiarnia „Praha” była w czasach socjalizmu ośrodkiem kultury. Można tu było pograć w szachy lub bilard. Jednak jej wnętrze szybko straciło przedwojenną elegancję. „Fénix” nadal był uważany za wytworny lokal. Dzięki temu, że znajdował się w pobliżu Teatru Jiřego Myrona, chętnie zaglądali do niego widzowie po spektaklu. Z kawiarni, ale także nastawienie do nich. W 1948 roku wszystkie kawiarnie zostały znacionalizowane i włączone pod wspólny zarząd. W okresie powojennym przedwojenne wnętrza

Radzieccy oficerowie zapomnieli zapłacić

Po drugiej wojnie światowej i objęciu rządów przez komunistów zmieniły się nie tylko warunki funkcjonowania kawiarni, ale także nastawienie do nich. W 1948 roku radiacki sztab generalny lotnictwa wybrał „Fénix” na swoją siedzibę. Oficerowie pozostawili po sobie dług w wysokości

• Gazety w kawiarni były kiedyś podstawą. Fot. ARC, DANUTA CHLUP

Wystawę „Ostrawska kawiarnia” można oglądać aż do 27 września przyszłego roku w Muzeum Ostrawskim. Mieści się ono w Starym Ratuszu przy rynku w Morawskiej Ostrawie.

180 tys. koron, którego nigdy nie uregulowali. „Elektra” należała w tamtych czasach do najwyższych lokali w mieście. Oferowała bogaty program kulturalny, regularnie odbywały się wieczory muzyczne. Była kawiarnią popularną wśród różnych grup społecznych, m.in. wśród żon górników, ale też prostytutek. Eleganckim lokalem pozostała kawiarnia „Palace”, uważana za okno wystawowe miasta.

Z kawiarni wietnamskie targowisko

Po 1989 roku świat ostrawskich kawiarni dramatycznie się zmienił. W latach 90. kultowe kawiarnie spotkał gorszy los niż w okresie socjalizmu. Po Aksamitnej Rewolucji kawiarnie zostały sprywatyzowane, lecz nowe warunki ekonomiczne – wysokie ceny energii, zaniedbane obiekty i brak jasnej wizji świeżo upieczonych biznesmenów – doprowadziły do likwidacji tradycyjnych kawiarni, takich jak „Palace”, „Praha” czy „Fénix”. Na przykład w „Féniksie” nowy właściciel wynajął lokale na targowisko z taną odzieżą, w piwnicy powstała wietnamska restauracja. Ta działa do dziś. Przed trzema

Kawa ratuje kukang

„Kukang Coffee” to czeski projekt łączący kawę z ochroną przyrody. Wspiera zrównoważoną uprawę kawy na wyspie Sumatra. Czescy obrońcy przyrody pomagają byłym przemysłowcom oraz miejscowym farmerom uprawiać kawę w sposób przyjazny dla środowiska. Uprawa kawy pomaga ratować zwierzęta gatunku kukang większy. Ich duże oczy i spokojne usposobienie sprawiają, że często są one wyrwane ze swojego środowiska i stają się ofiarami nielegalnego przemysłu i handlu. Założycielem programu jest František Příbrský z ogrodu zoologicznego w Ostrawie, zajmujący się wprost na Sumatrze ochroną kukangów.

laty budynek kupił nowy właściciel. Lokale dawnej kawiarni nadal jednak świecą pustkami. „Praha” działała, z przerwami, do 2020 roku, w ostatnim okresie jako kawiarnia literacka wydawnictwa „Academia”. Kawiarnia „Palace” w hotelu o tej samej nazwie została zamknięta niedługo po prywatyzacji. Różne części hotelu zostały wykorzystane na różne cele, w samej kawiarni powstało kolejne wietnamskie targowisko. Niedawno część kompleksu hotelowego przebudowano na kampus studencki, jednak lokal dawnej kawiarni nadal jest niewykorzystany.

Jako jedyna z czterech kawiarni – „bohaterek” ekspozycji, przeżyła zawirowania dziejowe i gospodarce „Elektra”, choć miała dwie długie przerwy w działalności. W 2012 roku została ponownie otwarta po remoncie przeprowadzonym przez nowego właściciela, którym jest jeden z banków. Wizyta w „Elektrze” ponownie jest okazją do wypicia kawy w eleganckim wnętrzu z przedwojennym klimatem. Kawiarnie z bogatą przeszłością w większości upadły, z drugiej strony jak grzyby po deszczu wyrosły nowe. Dziś jest ich tylko w samej Morawskiej Ostrawie przeszło 50. Niektóre lokale są połączeniem kawiarni i placówki kulturalnej, jest kocia kawiarnia czy też lokal w stylu Harry’go Pottera. Najstarszym z projektów powstałych po 1989 roku jest „Kawiarnia Minikino”, łącząca gastronomię z filmem. ▲

Matylda

Niedziela 26 października, godz. 20.20

PIĄTEK 24 PAŹDZIERNIKA

6.15 Panorama **6.35** Vito odkrywa Polskę. Bieszczady **7.00** Makłowicz w podróży. Podróż 19. Macedonia **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Wilnoteka **12.00** Serwis Info **12.10** M jak miłość (s.) **13.50** Polonia 24 Tygodni **14.25** Tamte lata, tamte dni. Jerzy Bończak **15.00** Serwis Info **15.10** Wszystko przed nami (s.) **15.40** Festiwal Stolica Języka Polskiego - Szczepczeszyn 2025 **16.10** Urszula Dudziak. Życie jest piękne **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Rączka gotuje **18.45** Panorama **19.10** Olá Polonia (mag.) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** Na dobre i na złe (s.) **21.15** Na sygnale (s.) **22.10** 07 zgłoś się **23.10** Panorama **23.30** Mariusz Kałaga i goście.

SOBOTA 25 PAŹDZIERNIKA

6.15 Panorama **6.35** Giganci nauki. Leonardo da Vinci i jego następcy (teleturniej) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.15** Studio w kontakcie **12.00** Sposób na Alcybiadesa (s.) **13.05** Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka (mag.) **13.35** Na dobre i na złe (s.) **14.30** Na sygnale (s.) **15.25** Okrasa łamie przepisy. Inne kulski ślaskie (mag.) **16.00** Kulturalni PL (mag.) **17.00** Teleexpress **17.25** M jak miłość (s.) **18.20** Lecę za miłością (mag.) **18.55** The Best of Tygodnik Moralnego Niepokoju **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.20** Ranczo 10 (s.) **22.10** Stawka większa niż życie. Wielka wyspa **23.15** Muzyka na dobry wieczór.

NIEDZIELA 26 PAŹDZIERNIKA

6.15 Panorama **6.35** Rodzinka. pl (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **10.45** Lecę za miłością (mag.) **11.25** Makłowicz w podróży. Podróż 19. Macedonia - Stare wino **11.55** Między ziemią a niebem **12.00** Anioł Pański **12.15** Między ziemią a niebem **12.50** Słowo na niedzielę **13.00** Transmisja mszy świętej z kościoła pw. Matki Bożej Śnieżnej w Rzeszowie-Budziwoju **14.15** Piłka nożna. Betlic I. Liga: mecz Wisła Kraków - Stal Rzeszów **17.00** Teleexpress **17.25** M jak miłość (s.) **18.15** Łaskowik & Malicki **18.30** Szansa na sukces. Opole 2026. Ralph Kaminski **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.20** Matylda (s.) **21.20** Z gwiazdą przez świat. Zofia Czernicka **22.15** Agent nr 1 (dramat wojenny).

PONIEDZIAŁEK 27 PAŹDZIERNIKA

6.15 Panorama **6.35** W to wierzę **7.00** Gwiazdorska kuchnia Ani (mag.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Olá Polonia **12.00** Serwis Info **12.10** Osiecka (s.) **13.00** Rodzinka.pl (s.) **14.00** Kulturalni PL **15.00** Serwis Info **15.10** Kiedyś to było... **15.40** Wynalazki na medal (mag.) **16.00** Zaraz wracam (s.)

16.30 Barwy szczęścia (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Słownik polsko@polski (talk-show prof. Jana Miodka) **18.45** Panorama **19.10** Polacy, którzy zmienili świat medycyny. Odon Bujwid **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** Czas honoru (s.) **22.10** Lecę za miłością (mag.) **22.45** Falowanie i spadanie - pamięci Kory **23.10** Panorama **23.30** Kod bezpieczeństwa (mag.).

WTOREK 28 PAŹDZIERNIKA

6.15 Panorama **6.35** Pożyteczni.pl **7.00** Rączka gotuje **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Polacy, którzy zmienili świat medycyny. Odon Bujwid **12.00** Serwis Info **12.10** Ranczo 10 (s.) **14.00** Kod bezpieczeństwa (mag.) **14.30** Moda na język polski. Polskie nazwiska (mag.) **15.00** Serwis Info **15.10** Historia kuchni polskiej **16.00** Zaraz wracam (s.) **16.30** Barwy szczęścia (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Co tak naprawdę znaczy istnieć **18.45** Panorama **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** Ojciec Mateusz 29 (s.) **22.05** Ratunkowy **23.10** Panorama **23.30** Sekielski wieczorową porą.

ŚRODA 29 PAŹDZIERNIKA

6.15 Panorama **6.35** Prywatne życie zwierząt 13 **7.00** Okrasa łamie przepisy. Inne kulski ślaskie **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Wschód **12.00** Serwis Info **12.10** Ojciec Mateusz 29 (s.) **13.55** Przerwane i grzyska - Konopacka **15.00** Serwis Info **15.10** Polskie Parki Narodowe. Narwiański Park Narodowy **15.40** Turystyczna jazda (mag.) **16.00** Zaraz wracam (s.) **16.30** Barwy szczęścia (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Gwiazdorska kuchnia Ani (mag.) **18.45** Panorama **19.10** Hello Polonia (mag.) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** Za marzenia (s.) **22.15** Studio w kontakcie **23.10** Panorama (mag.) **23.30** Magazyn Ekspresu Reporterów.

CZWARTEK 30 PAŹDZIERNIKA

6.15 Panorama **6.35** Słownik polsko@polski (talk-show prof. Jana Miodka) **7.00** Górna półka smaku (mag.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Hello Polonia (mag.) **12.00** Serwis Info **12.10** Za marzenia (s.) **13.55** Studio w kontakcie (71) **14.40** Nad Niemnem. Za wschodnią granicą **15.00** Serwis Info **15.10** Daję słowo - Maciej Orlós 2 (talk-show) **16.00** Słownik polsko@polski (talk-show prof. Jana Miodka) **16.30** Barwy szczęścia (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Makłowicz w podróży. Podróż 19. Macedonia **18.45** Panorama **19.10** Polskie szlaki północy (mag.) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** Kruk. Jak tu ciemno (s.) **22.15** Polonia 24 Tygodnik **22.50** Tylko jeden skecz. Kabaret TEY **23.10** Panorama **23.30** Porajmos. Zapomniany Holocaust.

Konkurs na najlepszą szkołę i nauczyciela

W 31. edycji konkursu „Najlepsza szkoła-najlepszy nauczyciel” w roku szkolnym 2024/2025 wyłoniono trzech laureatów: Gimnazjum im. J.I. Kraszewskiego w Wilnie, Gimnazjum im. św. Jana Bosko w Egliszkach oraz Gimnazjum im. J. Śniadeckiego w Solecznikach. Wiele szkół oraz pedagogów otrzymało zaszczytne wyróżnienia. Konkurs organizuje Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”.

• Konkurs „Najlepsza szkoła-najlepszy nauczyciel” organizuje Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna” Fot. MARIAN PALUSZKIEWICZ

Celem jest coroczne podsumowanie osiągnięć szkół z polskim językiem nauczania na Litwie, wytypowanie najlepszych placówek oraz docenienie najbardziej zaangażowanych nauczycieli. Podsumowanie konkursu odbyło się 15 października w Domu Kultury Polskiej w Wilnie. Pogratulować najlepszym szkołom i pedagogom przybyli politycy, działacze kultury, radni, samorządowcy, pracownicy Ambasady RP w Wilnie, społecznicy. – Szkoła to nie tylko miejsce nauki, ale też przestrzeń wsparcia, zrozumienia i rozwoju. Szkoła formuje wrażliwość i świadomość społeczną. Nawet najmniejsza placówka jest przestrzenią, gdzie dzieci uczą się języka, kultury, patriotyzmu, kul-

tywią swoją tożsamość narodową – tak zapewnia Krystyna Dzierżyńska, prezes Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”. Zaznaczyła, że tegoroczna edycja konkursu odbyła się w szczególnym okresie. Rok szkolny był trudny, miały miejsce zmiany programowe, odczuwalny był brak podręczników, nastąpiły błędy w arkuszach egzaminacyjnych, wprowadzono w pospiechu reformy w systemie oświaty. Helena Juchniewicz, dyrektorka Gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie, podkreśla, że wielką rolę w nauczaniu odgrywa udział uczniów w różnego rodzaju projektach. – Gimnazjum bierze udział w wielu projektach, w tym ogłaszanych przez samorządową instytucję oświatową EDU Vilnius. Dzięki temu otrzymaliśmy wsparcie finansowe, które po-

zwoliło na stworzenie laboratoriów i innych pomocy naukowych. Na dobrym poziomie są też zajęcia sportowe w szkole. Dzięki projektom inwestycyjnym mamy dobrze wyposażone boisko, wyremontowaną salę sportową. Uczniowie korzystają z komputerów, w nauce niezwykle pomocne są tablice interaktywne – wylicza udogodnienia Helena Juchniewicz w rozmowie z „Kurierem Wileńskim”. Rozmówcy zauważa, że niezwykle istotnym momentem w szkole jest edukacja patriotyczna. – Współpracując z Garnizonem Nowa Wilejka uczniowie biorą udział w różnych przedsięwzięciach: biegach, akcjach patriotycznych. Poprzez historię wdramamy uczniom patriotyzm i szacunek do szkoły polskiej – mówi dyrektorka Gimnazjum im. J.I. Kraszewskiego. „Kurier Wileński”/LITWA

Zimowa edycja polonijnego tenisa

Tenisa nigdy nie jest zbyt dużo, dlatego też w 2025 roku graliśmy już w lecie w Gdyni, ale to nie koniec, bo zapraszamy na edycję zimową, na Zamek w Pułtusk. Oczywiście na zamku znajdziemy przytulne zakwaterowanie, pocujemy klimat szlacheckiej Polski utrwalonej w niepowtarzalnym Domu Polonii Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, zaś zawody odbędą się w terminie od 6 do 11 grudnia na pobliskich krytych kortach, którym nie strasza jest zimowa aura. Liczymy, że połączenie sportowej rywalizacji i doznań wynikających z pobytu w renesansowej siedzibie biskupów płockich – tej samej, w której cztery dni w okresie od 29 grudnia 1806 do 1 stycznia 1807 rezydował sam Napoleon Bonaparte, obserwując wycofujących się, pokonanych w bitwie Rosjan (jako ciekawostkę dodamy, że bitwa została upamiętniona na Łuku

Triumfalnym w Paryżu) – będzie niezapomnianym przeżyciem dla każdego, komu bliskie jest wszystko, co polskie. Ale przejdźmy do konkretów. Zapraszamy polonijne tenisistki i tenisistów, którzy ukończyli 16 lat i posiadają umiejętności gry nie mniejsze niż zgodne z oceną 3.0 w skali NTRP (National Tennis Rating Program). Organizatorzy pokrywają koszty noclegu w pokojach dwuosobowych i większych i wyżywienia w formie śniadań i obiadokolacji oraz koszty turnieju. Podróż do Pułtusk finansujecie Państwo z własnych środków. Co ważne – ze względu na tradycyjnie duże i systematycznie rosnące zainteresowanie turniejami tenisowymi organizowanymi przez Wspólnotę Polską – chociaż pułtusk zamek jest duży, liczba miejsc jest ograniczona ze względu na techniczną stronę turnieju. Zapisy przyjmujemy do 17 listopada 2025 roku.

STOWARZYSZENIE „WSPÓLNOTA POLSKA”

• Oficjalny plakat wydarzenia. Fot. mat. prasowe

V Międzynarodowy Polonijny Turniej w Tenisa Zimowego rozgrywany będzie na kortach krytych w Pułtusk i Serocku. W turnieju mogą brać udział osoby będące Polakami lub mające polskie pochodzenie, na stałe mieszkające poza granicami Polski Wszystkie szczegółowe informacje znajdą Państwo na stronie internetowej poświęconej turniejowi: wspolnota-polska.org.pl. Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”

Gwarowe rozmowy przy baraninie

O czym się rozmawia przy opiekaniu barana i konsumpcji przygotowanych z niego potraw? Można by pomyśleć, że będą to wyłącznie niezobowiązujące, luźne i pełne żartów rozmowy. Nic bardziej mylnego...

Danuta Chlup

Członkowie kapeli „Lipka”, organizatorzy sobotnich „Rozmów przy łopiykaniu barana” w Domu PZKO w Bukowcu, pokazali, że może być inaczej – imprezę gastronomiczno-folklorystyczną z powodzeniem da się połączyć z dyskusją na poważniejsze, różnorodne tematy. Rozmowy prowadził w gwarze Dominik Poloček. Pierwszym rozmówcą był Alexander Polok z Bystrzycy, doktorant Politechniki w Brnie. Temat był intrygujący: „Po naszymu jako cegiełka firewalla – gwara vs algorytm”. Polok mówił m.in. o tym, jak sztuczna inteligencja (nie) radzi sobie z gwara. Temat jego pracy doktorskiej związany jest z systemami sztucznej inteligencji do rozpoznawania mowy. Do najbardziej zaawansowanych należy Whisper. – Teraz mamy taki projekt, gdzie zajmujemy się m.in. mapowaniem dialektów występujących w Republice Czeskiej i doczyliśmy Whisper, aby rozpoznać naszą gwara – zdradził Polok, dodając jednocześnie, że to trudny proces. Gwara ma wiele

• Marian Mazur (z lewej) w rozmowie z Dominikiem Poločkem.

lokalnych odmian, a w Internecie jest stosunkowo mało dostępnych tekstów, dlatego trzeba się liczyć z dużym odsetkiem źle rozpoznanych słów. Zgłosił inny temat poruszył Marian Mazur. W „Łopiykaniu” brał udział w podwójnej roli: jako skrzypek kapeli „Lipka” oraz Czerwony Nosek z organizacji „Zdravotní klaun”, umilającej dzieciom pobyt w szpitalach, a ludziom starszym w domach seniora. Ze słów Mazura wynikało, że praca klauna jest jednocześnie radosna i smutna. Zwłaszcza wtedy, gdy odwiedza ciężko chore dzieci. Wy-

maga to dużej dozy empatii i umiejętności improwizacji. Okazało się, że Mazur jest jedynym w Republice Czeskiej klaunem szpitalnym posługującym się gwara, z czego nieraz korzysta podczas wizyt na pediatrii trzynieckiego szpitala. Organizacja zatrudnia klaunów – profesjonalistów, muszą oni spełniać różne kryteria. Do ważnych należą predyspozycje aktorskie czy też otwartość na dokształcanie. Dania z baraniny przygotował na dworze, na otwartym ogniu kucharz Michal Hugo Hromas. Podawane były w sali, wraz ze świeżym

• Ekipa Michala Huga Hromasa przyrządała na zewnątrz baraninę. Zdjęcia: DANUTA CHLUP

chlebem. Były kotlety panierowane, gulasz, langosze z baraniną i inne specjalty. Hromas przyjechał aż z okolic Pilzna. Zdradził, że po raz trzeci gotuje w naszym regionie i bardzo dobrze się tu czuje. Jedyny kłopot miał ze zrozumieniem tutejszej mowy. – Pieczenie barana trwa bardzo długo, a i tak pewne partie nie są dopieczone. My robieramy mięso i każdą część zużywamy do czegoś innego – do smalcu, na grill, do gulaszu – wymieniał kucharz, który jeździ ze swą kuchnią nie tylko po Czechach, ale i po całej Europie.

Wydarzenie spotkało się z wielkim zainteresowaniem, sala Domu PZKO niemal pękała w szwach. Było dużo młodych rodzin z dziećmi. Baraninę skosztował także konsul Konsulatu Generalnego RP w Ostrawie Stanisław Bogowski. Przyznał, że będzie wracał do Ostrawy porządnie najedzony. Zachwyceni byli także uczestnicy, którzy wybrali się na imprezę aż z okolic Czechowic-Dziedzic i Chybia. Zabawa ludowa przy muzyce „Lipki”, kapeli NHO i „muzyków wszelkiej maści” trwała do późna. Czechach, ale i po całej Europie. ▲

REKLAMA

STX
HURT - DETAL

GODZINY OTWARCIA:
PON-PT
8:00-19:00
SOBOTA
8:00-16:00

CHEMIA GOSPODARCZA I KOSMETYKI

ARTYKUŁY SZKOLNE I BIUROWE

DEKORACJE

UPOMINKI

ZABAWKI

ARTYKUŁY GOSPODARSTWA DOMOWEGO

DLA ZWIERZĄT

SUPER CENA 3 59 zł
ZNICZ SZKLANY 12K

6 99 zł
MLECZKO DO CZYSZCZENIA CIF LEMON/ORIGINAL 500ML

13 99 zł
SPRAY PRONTO 400ML

24%
KAPSUŁKI DO PRANIA LENOR A10

16 99 zł

KUPON
Z TYM KUPONEM WKŁAD BOLSUS 2DN GRATIS

Catering na każdą okazję i dla wszystkich

> dla klientów indywidualnych
> dla firm
> na przyjęcia okolicznościowe

OFERUJEMY
> patery mięsne
> patery przekąskowe
> patery wege

DOWÓZ NA TERENIE CZECH DO 15KM GRATIS!

RESTAURACJA ZAJAZD TRZECH BRACI

43-400 Cieszyń
ul. Motelowa 1a
Tel. 33 858 15 23
512 484 038
505 231 377

www.trzechbraci.pl

SPORT

Stalownicy liderem

Zakończyła się zwycięska, wyjazdowa passa hokeistów Trzyńca. Stalownicy pokonali w zaległym meczu 14. kolejki Tipsport Ekstraligi ekipę Sparty Praga 4:1, umacniając się na prowadzeniu w tabeli. W piątek podopieczni trenera Zdeňka Motáka zaprezentują się przed własną publicznością w meczu z Mladą Bolesławią (17.00).

– Oczywiście cieszymy się ze zwycięstwa. Cieszymy się też z faktu, że jesteśmy liderem ekstraligowej tabeli. To jednak tylko część większej układanki, przed nami kolejne wyzwania – stwierdził po wtorkowym meczu szkoleniowiec Trzyńca Zdeněk Moták. Jego zespół w czterech wyjazdowych starciach z rzędu zdobył 12 punktów. Mecz w praskiej O2 Arenie ustawiła szybka bramka Oscara Flynna. Trzyńczenie, którzy od 2. minuty prowadzili 1:0, narzucili rywalowi swój styl gry. Procentowały też stałe fragmenty gry, w których Stalownicy zdobyli dwie bramki.

SPARTA PRAGA – TRZYNIEC 1:4

Tercje: 1:1, 0:1, 0:3. **Bramki i asysty:** 13. Horák (Chlapík, Repík) – 2. Flynn (Nedomlel), 51. Cienčila (Sikora), 53. O. Kovařík (Cienčila, M. Kovařík), 56. M. Kovařík. **Trzyniec:** Mazanec – Marínčin, Kun-drátek, D. Musil, Adámek, Nedomlel, J. Galvas, Koch – O. Kovařík, M. Kovařík, Nestrašíl – Flynn, Vrána, Ku-rovský – Cienčila, Sikora, M. Růžicka – Hrehorčák, Roman, Kubiesa. (jb)

OFERTA

PIŁKA NOŻNA – CHANCE LIGA: Mł. Bolesław – Karwina (sob., 15.00), Pílno – Ostrawa (niedz., 18.30). **MŚLF:** Trzyniec – Witkowie (sob., 10.15), Karwina B – Hranice (niedz., 10.15). **IV LIGA-gr. F:** Břidličná – Stonawa (sob., 14.30), Hawierzów – Bogumin, Opawa B – Cz. Cieszyn (niedz., 10.15). **V LIGA:** Brzusperek – Olbrachcice (sob., 14.30), Beneszków D. – Śl. Orłowa (niedz., 14.30). **VI LIGA-gr. B:** Libhošť – Cierlicko 2022, Dobratice – Šmítowice, L. Piotrowice – Sucha Górna (sob., 14.30), Bystrzyca – Jabłonków (niedz., 14.30). **VII LIGA-gr. C:** Datynie Dolne – Żuków Górny (sob., 10.15), B. Orłowa – Wędrynia, Wacławowice – Śn Hawierzów, Oldrzychowice – Nydek, Dobra – Niebory, Łąki – Sedliszcze, Dziecmorowice – Luczina (sob., 14.30). **VIII LIGA-MP KARWIŃSKIEGO:** Dąbrowa – Sł Pietwałd (sob., 14.30), G. Hawierzów – Hawierzów B, I. Piotrowice – V. Bogumin, G. Będowice – Lutynia Dolna, Wierzniewice – B. Rychwałd (niedz., 14.30). **VIII LIGA-MP FRYDEK-MISTEK:** Śmítowice B – Toszonowice (niedz., 10.00). Nawise – Milików, Piosek – Mosty k. J., Gródek – Gnojnik (niedz., 14.30). **HOKEJ – TIPSFORT EKSTRALIGA:** Stalownicy Trzyniec – Mł. Bolesław (piątek, 17.00), Pílno – Stalownicy Trzyniec (niedz., 14.00), Stalownicy Trzyniec – Cz. Budziejowice (wtorek, 17.00); K. Brno – Witkowie (piątek, 18.00), Mł. Bolesław – Witkowie (niedz., 16.00), Witkowie – Sparta Praga (środa, 17.30). **PIŁKA RĘCZNA – CHANCE EKSTRA-LIGA MĘŻCZYZN:** Jičín – HCB Karwina (sob., 18.00). (jb)

TOMASZ GOMOLA, NAPASTNIK FK BOSPOR BOGUMIN, DLA »GŁOSU«

Chcemy wygrać w derbach!

Karierę Tomasza Gomoli śledzę od prawie dwudziestu lat. Pamiętam, jak – wówczas jeszcze młody chłopak – wpadł do redakcji na ul. Komeńskiego w Czeskim Cieszynie, by pochwalić się sukcesami w trampkarskich Banika Ostrawa. Od tego sezonu 31-letni piłkarz strzela gole dla czwartoligowego FK Bospor Bogumin, gdzie dojeżdża na treningi i mecze aż z Jabłonkowa. Z wychowankiem Spartaka Jabłonków spotkałem się na śródomowym treningu na Stadionie Pavla Srnička w Boguminiu, na cztery dni przed prestiżowymi derbami z Hawierzowem.

Janusz Bittmar

W głowach już pewnie wszyscy macie niedzielny wyjazdowy mecz z Hawierzowem (godz. 10.15 – przyp. autor), tym bardziej że ewentualne zwycięstwo może zapewnić wam fotel lidera dywizyjnej tabeli grupy F. – Dokładnie, niedzielne derby z Hawierzowem mogą mieć kluczowe znaczenie, jeśli chodzi o sytuację w górnej części tabeli. Jak na razie liderem jest Hawierzów, a my znajdujemy się na trzeciej pozycji ze stratą zaledwie punktu do niedzielnego przeciwnika. Tylko punkt dzieli nas też od wicelidera tabeli, Bilowca. Czyli jak słusznie zauważyłeś, ten najbliższy mecz jest dla nas bardzo ważny, rozmawiamy na ten temat w szatni, na boisku podczas treningów, a trener Filip Racko z pewnością wymyśli fajną taktykę pod rywala.

Oba kluby znają się na wylot. Ty zresztą w przeszłości broniłeś barw Hawierzowa, podobnie jak kilku innych zawodników Bosporu. Czy zagrasz więc z podwójną motywacją? – W każdym meczu staram się dać z siebie wszystko. W Hawierzowie będzie tak samo. Nie potrafię grać z taryfą ulgową, muszę czuć, że jestem potrzebny drużynie. Na pewno bramki więcej. Dla mnie taka rywalizacja strzelecka nie ma większego znaczenia, na sercu leży mi sukces całej drużyny, a nie indywidualne statystyki. I cieszę się, że Aleš złąpał świetną formę, bo również jego powinni się bać w niedzielę hawierzowski obrońcy.

W poprzedniej kolejce dywizyjnej grupy F pokonaliście u siebie nieobliczalny Petřvald na Morawach 3:2. Wprawdzie tym razem nie wpisałeś się na listę strzelców, ale z siedmioma trafieniami jesteś wiceliderem tej klasyfikacji w klubie... – Tak, przegrywałem tylko z Alešem Moocem, który zdobył o dwie bramki więcej. Dla mnie taka rywalizacja strzelecka nie ma większego znaczenia, na sercu leży mi sukces całej drużyny, a nie indywidualne statystyki. I cieszę się, że Aleš złąpał świetną formę, bo również jego powinni się bać w niedzielę hawierzowski obrońcy.

W twoim poprzednim klubie, Wałaskim Międzyrzecz, trener desygnował cię do gry w obronie, a dokładnie na stoperze. Przecież od zawsze byłeś napastnikiem, jak to możliwe?

● Tomasz Gomola na Stadionie Pavla Srnička w Boguminiu. Fot. JANUSZ BITTMAR

Pucharowy mecz z Karwiną obejrzało prawie 1500 kibiców. Z pewnością chciałbyś, żeby taka frekwencja widzów pojawiała się też na meczach czwartoligowych...

– Jak najbardziej, ale niestety rzeczywistość jest inna. W niższych klasach rozgrywek obecność 200, 300 widzów na meczu to już sukces. W dzisiejszym świecie jest tyle innych atrakcji, że regionalny futbol przeczczony jest dla najbardziej zagorzałych kibiców. Ale nawet 200 wiernych naszych fanów potrafi nam zgotować gorącą atmosferę. W niedzielnych derbach liczę na głośny doping z obu stron.

Należysz do piłkarzy, którzy wpisali się na listę strzelców, ale z siedmioma trafieniami jesteś wiceliderem tej klasyfikacji w klubie...

– Dzięki temu do komplementy. Trzymaliśmy się dzielnie w pierwszej połowie. To racja, że gol na 1:1 przestraszył Karwinę, ale oni wystawili do gry naprawdę mocny zespół. Nie oszczędzali prawie nikogo z pierwszoligowego składu. Z pozycji stopera widziałem prawdziwy huragan, akcja goniła akcję, ciężko było to przetrwać bez nerwówki. Złazczałem Lucky Ezech siał popłoch w naszej defensywie. W końcu przegraliśmy wysoko, ale na pewno pokazaliśmy charakter.

Byłem na tym meczu i myślę, że w konfrontacji z pierwszoligowcem nie sprzedaliście tanio skóry. Nawet

pre-teksty i kon-teksty /389/

Krzysztof Łęcki

Czy w szaleństwie jest metoda?

Mój przyjaciel, nauczyciel akademicki, zachęcił kiedyś swoich młodych słuchaczy do lektury „Braci Karamazow”. I oto pewien rezolutny student (najwyraźniej zresztą zainteresowany sugestią wykładowcy – co zawsze jest dydaktycznym sukcesem) poprosił go o podanie konkretnego tytułu najlepszej powieści, którą bracia Karamazow napisali – będzie prościej na nią trafić. Nie wiem, co odpowiedział mój przyjaciel. Ja sam odpowiedziałbym pewnie, że bracia Karamazow napisali książkę zatytułowaną „Fiodor Dostojewski”. I może dodałbym jeszcze, żeby zaciekawieni słuchacze w swoich księgarsko-bibliotecznych poszukiwaniach uważali, bo tytuł „Fiodor Dostojewski” ukradł braciom Karamazow autor zakonspirowany pod pseudonimem „Idiota”... Oczywiście, są w literaturze pięknej przypadki piszących razem braci – to na przykład Arkadij i Borys Strugaccy czy – by sięgnąć dalej w przeszłość – Jules i Edmond de Goncourt. Ale żeby nie znać Dostojewskiego? Cóż, „tak by się nam serce śmiało/ do ogromnych wielkich rzeczy/ a tu pospolitość skrzeczy/ a tu pospolitość tłoczy,/ włazi w usta, w uszy, oczy” – by przywołać wieszczka.

Do Dostojewskiego i „Braci Karamazow” jeszcze powrócę. Jednak zanim w tym felietonie znowu „zaskrzeczy pospolitość”, pozostanę na chwilę przy wielkiej literaturze: tyle że tym razem francuskiej. Przypomniałem już kiedyś na tych łamach pewne przekonanie Honoré de Balzaca. Pisał on, że w swojej „Komedii ludzkiej” chciał odmalować „dwa lub trzy tysiące figur epoki. Taka bowiem jest w rezultacie suma typów, które przedstawia każde pokolenie”. Weźmy tę deklarację poważnie – wreszcie pierwotny tytuł wielotomowej „Komedii ludzkiej” brzmiał – „Studia społeczne”. No i nasuwa się naturalne w tym kontekście pytanie – jakie typy pozostawi po sobie nasza współczesność? Oj, pewnie długo by wyliczać i nad nimi dywagować. To doprawdy herkulesowa praca. Ale parę uwag można na ten temat zanotować, a raczej wynotować – z tego co media elektroniczne nam sufliują. Warto na przykład zastanowić się chwilę – czy jednym z takich typów nie jest „madka”. Tak właśnie – „madka”, nie „matka”.

„Katarzyna Adamczak, Interia.pl: Kim jest madka?

Anna Szymanik-Kostrzewska: Madka to zestawienie kilku niezbyt miłych cech we wzór zachowania roszczeniowego. Z moich badań wynikała się obraz kobiety, która uważa, że skoro ma dziecko, to jest lepsza od innych – zwłaszcza tych bezdzietnych. Co więcej, uważa, że skoro ma potomstwo, to jej się „należy”. Słownie »500+« to były pieniądze dla dziecka, nie »ZA« dziecko, a madki wybierają tę drugą opcję. Wprowadzenie programu socjalnego zbiegło się z wysypem pań, które wyszły z założenia, że skoro mają dziecko, to powinny coś dostać za darmo i zaczęły się tego domagać. Jest to dosyć kontrowersyjne, ludzie się temu dziwią i czują się obrażeni taką postawą.

Madki naprawdę istnieją, nie jest to tylko internetowa legenda? – Gdy zaczynałam badania, sądziłam, że madki to internetowy mem, że takich osób nie ma, że to wymyślone postaci. Tymczasem okazuje się, że w grupie niemal 750 ankietowanych osób aż 66 proc. miało kontakt w cztery oczy z takimi roszczeniowymi matkami, a 71 proc. ze-

tknęło się z nimi przez internet lub telefon. To nie jest mit, takie kobiety faktycznie istnieją”. (https://kobieta.interia.pl/uczucia/news-wielu-uwaza-je-za-internetowy-mem-tymczasem-madki-to-powazny-nld,7520696).

III

Znany jest w naukach społecznych syndrom „wyczonej beznadziei”. Tak, oczywiście, są ludzie naprawdę beznadzi wobec wyzwań, które stawia przed nimi rzeczywistość. Ale są też ludzie, którzy umieją beznadzieę całkiem zręcznie symulować, będą „beznadzi”, bo im się to z jakichś względów (najczęściej finansowych, ale nie tylko) opłaca. Przedstawiony wyżej typ „madki” nie mieści się w syndromie „wyczonej beznadziei”. Tu mamy do czynienia z ostentacją, tu nie tylko bierze się to, co im należy, ale podkreśla się, że „to się należy”. To taka „roszczeniowość 2.0”. Oczywiście, nie jest tak, że wszystkie rodziny objęte programami socjalnymi reprezentują typ „madki”. Niemniej ten ostatni typ postawy staje się coraz bardziej zauważalny. I robi naprawdę złą robotę tym wszystkim, którzy do państwowej/ społecznej pomocy podchodzą racjonalnie. Jak radzić sobie z tym zjawiskiem? Oto jest pytanie. Pytanie, na które nie odpowiem, bo nie mam na nie odpowiedzi. To zresztą nie temat na krótki felieton, ale szeroko zakrojony, pogłębiony sensowny program badawczy. Szczegół żyćce powodzenia.

IV

Zamiast tego powrócę, jak zapowiedziałem, do Dostojewskiego i „Braci Karamazow”. Otóż powieść ta rozpoczyna się od charakterystyki pewnego typu osobowości – jeśli wierzyć Dostojewskiemu, dość rozpowszechnionemu w jego czasach. Czytamy zatem o Fiodorze Pawłowiczu Karamazowie, „że był to dziwny typ człowieka nie tylko wyzdanego i nikczemnego, ale w dodatku zbzikowanego. Należał jednak do tego typu zbzikowanych półgłówków, którzy doskonale umieli obrabiać swoje intereski majątkowe i nic ponadto ich nie zajmowało. (...) Powtarzami: to nie była bynajmniej głupota: większość tych półgłówków jest dość rozumna i chytra; to był brak rozsądku, i to jakieś obliwy, narodowy” (Fiodor Dostojewski, „Bracia Karamazow. Powieść w czterech częściach z epilogiem”, Tom I, przeł. Aleksander Wat, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1978, s. 13).

V

Żyjemy w czasach przyspieszenia zmian społecznych, politycznych, ekonomicznych, a więc także mentalnych. Myślę, że bez obawy popełnienia błędu nazwać można nasze czasy okresem rewolucji, może pełzającej, ale jednak – rewolucji. Co ciekawe, wielu politycznych wizjonerów (jak Edmund Burke), wielkich poetów (od Adama Mickiewicza po Czesława Miłosza) dostrzegało rosnącą rolę w takich czasach dziwaków, a nawet – tak, tak – wariatów. Wybitny francuski myśliciel polityczny Alexis de Tocqueville pisał we „Wspomnieniach” „Od dawna myślę, że w rewolucjach, a zwłaszcza demokratycznych, wariaci, i to nie ci, których się tak określa przez metaforę, lecz prawdziwi wariaci odgrywali ważną rolę polityczną. To przynajmniej jest pewne, że półobłąd doskonale uchodzi, a nawet sprzyja sukcesom”. Pisał to Tocqueville dobrze ponad sto pięćdziesiąt lat temu. Ale czy jeśli – nawet niezbyt uważnie – rozglądnijemy się dzisiaj wokół nas, nie zauważymy podobnej tendencji?

PODRÓŻE MAŁE I DUŻE. Poleca Jakub Skalka /105/

Jakub Skalka

Błękitnym szlakiem, cz. 8: Raj

● Kanał Młynówka, oddzielający Park Zdrojowy od terenów Szpitala w Raju (dawniej parku zamkowego). Fot. JAKUB SKALKA

Karwina jest miejscowością niebanalną i pełną sprzeczności. Dziś – czeskie miasto z niewielkim odsetkiem ludności polskiej, w przeszłości – jeden z najważniejszych bastionów polskości w Cieszyńskiem. Zasłynęła jako stolica górniczego zagłębia, równolegle dbając o uzdrowiskowe dziedzictwo. Znajduje się u podnóża Beskidów, turystów przyciąga jednak nie górami, lecz własnym morzem. Choć wydawać by się mogło, że szyby wiercone w karwińską ziemię wiodą do samych wrót piekielnych, to w jej granicach mieści się najprawdziwszy Raj.

●●●

Współcześnie karwiński Raj nie przywodzi może na myśl scenerii z Księgi Rodzaju, jednak spacerując po nim, niemiędo zrozumieć, czym zaczarowywał dawniej cieszyńską szlachtę. Położony w zielonej, delikatnie pofałdowanej dolinie Olzy, Raj, jedna z najstarszych miejscowości w tej części regionu, był nie tylko ulubioną siedzibą kilku szlacheckich rodów, ale także wsią-matką dla okolicznych miejscowości. Na rajskich gruntach powstało m.in. miasto Frysztat, w którym gościliśmy ostatnio.

Do końca średniowiecza Raj krył się w cieniu Frysztatu, odgrywającego kluczową rolę wśród piastowskich rezydencji w Księstwie Cieszyńskim. Było tak do lat 60. XVI w., gdy Fryderyk Kazimierz, syn Wacława III Adama, podjął decyzję o budowie na terenie wsi swojej rezydencji. W 1570 r. opuścił zamek frysztański na rzecz świeżo ukończonego, nowoczesnego i modnego renesansowego dworu. Nowym domem piastowskiej książę nie cieszył się jednak długo – rok później zmarł, zostawiając po sobie niespłacone długi, które zmusiły jego ojca do sprzedaży szeregu dóbr, w tym Raju i państwa frysztackiego. Nabywcą był Wacław Cygan ze Słupska. Szlachcizę z początku obrał za rodową siedzibę Frysztat, jednak po kolejnym pożarze, w 1617 r., nie mógł on dalej spełniać swojej funkcji, więc Cyganowie przeprowadzili się – a jakżeby inaczej – prosto do Raju.

●●●

Od połowy XVII w. właściciele wsi zmieniali się wielokrotnie. Byli wśród nich Sunnegho-

wie z Bielska, następnie cieszyński starosta ziemski Adam Wacław hrabia Paczyński, a w końcu jego krewni i spadkobiercy, Wilczkowie z Dobrej Ziemi. Z ich rąk przeszła w posiadanie Taafów z Carlingford, którzy przebudowali tutejszą posiadłość w barokowym stylu i sprzedali w 1792 r., podobnie jak Frysztat, Janowi Józefowi Antoniemu hrabiemu Larischowi von Mönlich.

Nie był to jednak jeszcze czas, by Raj dołączył na dłuższą do klucza Larischowskich dóbr. Niedługo później odkupił go bowiem Jerzy baron Beess von Chrostin. W rodzinie Beessów rajska posiadłość pozostawała przez większość XIX w. – to oni byli świadkami pożaru w 1863 r., to im zawdzięczała też odbudowę i przestronny ogród w stylu angielskim, który stał się wizytówką uzdrowiska Cieszyńskim. Było tak do lat 60. XVI w., gdy Fryderyk Kazimierz, syn Wacława III Adama, podjął decyzję o budowie na terenie wsi swojej rezydencji. W 1570 r. opuścił zamek frysztański na rzecz świeżo ukończonego, nowoczesnego i modnego renesansowego dworu. Nowym domem piastowskiej książę nie cieszył się jednak długo – rok później zmarł, zostawiając po sobie niespłacone długi, które zmusiły jego ojca do sprzedaży szeregu dóbr, w tym Raju i państwa frysztackiego. Nabywcą był Wacław Cygan ze Słupska. Szlachcizę z początku obrał za rodową siedzibę Frysztat, jednak po kolejnym pożarze, w 1617 r., nie mógł on dalej spełniać swojej funkcji, więc Cyganowie przeprowadzili się – a jakżeby inaczej – prosto do Raju.

●●● Po wojnie upaństwowiony, otrzymał za rządów „z urzędu” i zaczął pełnić rozmaite funkcje publiczne. Służył za internat górniczy, mieścił szkoły, a w końcu oddziały szpitalne. Epizod ten pozostawił po sobie trwałe ślady w powieści „Poszła Ewa do Raju”. Mieszkańcom północnej części Zaolzia, przynajmniej tym starszej daty, nie trzeba dziś tłumaczyć, że nie chodzi o ten biblijny, lecz karwiński – w 1955 r., przed ukończeniem budowy nowego pawilonu, na kilka lat w pałacu zagościł bowiem szpital położniczy.

Od zakończenia wojny przeprowadzano wprawdzie doraźne remonty, nie miały one jednak wiele wspólnego z profesjonalnymi pracami konserwatorskimi. Muru mokły, pękaly, a w końcu spępały się, stopniowo odbierając sens nie tylko dalszej eksploatacji obiektu na potrzeby ochrony zdrowia, ale w ogóle jego renowacji. Historia rajskiego dworu zakończyła się latem 1980 r., gdy wielowiekowy zabytek (to, co z niego zostało) został rozebrany.

INFORMATOR

CO NA ANTENIE

POLSKIE WIADOMOŚCI: ĆT1 SM, niedziela, wiadomości regionalne od godz. 6.00; powtórka na antenie ĆT2, niedziela od godz. 19.30.
POLSKIE AUDYCJE: po-pt. godz. 19.05 Ostrawa 107,3 MHz i Trzyniec 105,3 MHz.
RADIO KATOWICE: „U Polaków za Olzą” – niedz. godz. 13.05 na 103 FM. Archiwum audycji: radio.katowice.pl/Zaolzie.

CO W TERENIE

CZ. CIESZYN – Zarząd MK PZKO Park Sikory zaprasza członków i sympatyków koła na Spotkanie przy herbatce, które odbędzie się w piątek 31 października o godz. 17.00 w salce nr 4 Ośrodka Kultury „Strzelnica” (wejście główne).
PTTS „BŚ” – Zaprasza 25 października na tajemniczą wędrowkę ze Stanisławem Pawlikim (+48 606 133 123) po Beskidach. Trasa o długości około 15 km. Zbiórka na przystanku autobusowym Cieszyń-Celma, wyjazd autobusem o godz. 8.00.

▲ zaprasza 29 października na spacer z Karwińskiego Morza do dąrkowskiego parku, którą poprowadzi Józef Piec, tel. 732 610 598. Wycho-dzimy z przystanku autobusowe-go Karwina-Darków, Zahrad. osada o 9.40 (na trasie Cz. Cieszyń – Karwina). Celem spaceru jest obejrzenie Karwińskiego Morza w jesiennych kolorach oraz śpiewającej fontanny w parku zdrojowym.

KONCERTY

HAWIERZÓW-SUCHA ŚRĘDNIA – Z okazji święta państwowego w niedzielę 26 października o godz. 15.00 w kościele ewangelickim w Hawierzowie-Suchej Średniej (ul. Stara) odbędzie się koncert oraz modlitwa ekumeniczna w ramach modlitwy za ojczyznę. Wystąpią: Pepa Kwartet – studenci Konserwatorium Janačka w Ostrawie, Jana Košťutkova – sopran, Regina Bednaříkova – piano, organy.

OFERTY

USŁUGI REMONTOWO-BUDOW-LANE, kafelkowanie, kompleksowy remont łazienek, drobne naprawy hydrauliczne i elektryczne. Tel. +48 883 984 954.

KUPIĘ INSTRUMENTY muzyczne. Tel. 608 374 432.

KUPIĘ MONETY I BANKNOTY, złoto i srebro w jakimkolwiek stanie. Tel. 608 374 432.

WYSTAWY

CZ. CIESZYN, ZARZĄD GŁÓWNY PZKO, ul. Strzelnicza 28, korytarz wejściowy: wystawy z cyklu Potomkowie Pia-stów cieszyńskich: Jadwiga Braniczka, Róża Tarnowska, Elżbieta Esterházy, János Esterházy i Maria Mięczyńska. Czynne w godzinach otwarcia budynku.

WSPOMNIENIA

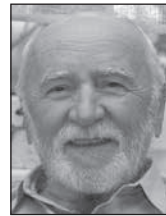
Dnia 29 października minie 5. rocznica śmierci
LESZKA BRANEGO
 z Czeskiego Cieszyna
 Z miłością i szacunkiem wspominają najbliżsi.

GE-539

Dnia 4 września minęła 15. rocznica śmierci naszego Kochanego
śp. ADOLFA CICHEGO
 z Cz. Cieszyna
 Zaś dnia 19 października obchodziliby 80 lat. O chwilę wspomnień proszą żona Vladimíra, dzieci Mar-tina, Veronika oraz Jaroslav z rodzinami.

GE-540

*Jest coś, co śmierci się opiera.
 To pamięć. Ona nie umiera.*
 27 października minie 5 lat od czasu, gdy odszedł nasz Nieodżałowany Mąż, Ojciec i Dziadek
śp. inż. RUDOLF FIERLA
 z Karwiny
 Jest jednak stale z nami. Nie sposób o nim nie pamiętać. Żona Janina, syn Jerzy, córka Halina, wnuki Filip, Basia, Ania, Jakub i Julia.

RK-066

Jesteście ciągle w naszych sercach.
 Dnia 23 października 2025 minęła 5. rocznica śmierci
śp. JÓZEFA FILIPKA
 Z kolei dnia 28 października 2025 mi-nie 10. rocznica śmierci
śp. MARTY FILIPKOWEJ
 Z miłością wspomina rodzina.

GE-508

Chcemy wspomnieć
śp. ANNĘ KÕNIG
 z domu Pysko, zamieszkałą w Ol-drychowicach, która zmarła 9 kwietnia w wieku 80 lat.
 Do wieczności wyprzedził Ją Jej Mąż
śp. FRANTIŠEK KÕNIG
 który zmarł 26 października 2015 w wieku 70 lat

Wspominają syn Eduard z żoną Jiřiną, córka Monika z mężem Petrem, córka Lenka z mężem Mirkiem oraz wnuki Aneta, Krystian, Isabella, Mi-riam, Klára i Vašík.

GE-535

*Nie ma Cię z nami, a jednak jesteś – w czysy poranku, w świetle dnia.
 W każdym wspomnieniu, w każdym geście, w tym, co w nas najlepsze – to Ty, Mamo, trwasz.*
 W dniu 20 października minęła pierwsza rocznica, kiedy odeszła na wieczność

śp. ANNA KRZEMIENIOWA
 z Bystrzycy

Wspominamy Ją z miłością i głęboką wdzięcznością. Zawsze pozostanie w naszych sercach. Córką Dagmara i Beata z rodzinami

GE-543

CZ. CIESZYN, KONGRES PO-LAKÓW, ul. Grabińska 458/33: wystawy: „Z historii szkoły polskiej w Trzyńcu-Kanadzie”, „Ks. prałat Leopold Biłko (1892-1955)” i „Adam Mickiewicz. Z myślą o Ojczyźnie”. Ekspozycje czynne od wtorku do piątku w godzinach 8.00-15.00.
KARWINA-FRYSZTAT, Biblio-teka Regionalna, Rynek Masa-

ryka 9/7: do 31. 10. wystawa Vla-dislava Miczka pt. „Moja Karwina”. Wystawa czynna w godzinach otwarcia placówki.
CZ. CIESZYN, MUZEUM TEŠÍN-SKA, Główna 115/15: 21. 10. o godz. 17.00 wernisaż wystawy pt. „Miejscza pielgrzymkowe na Śląsku Cieszyńskim”. Czynna: wt-pt: w godz. 8.00-16.00; so i nie: w godz. 9.00-17.00.

Nie umiera ten, kto żyje w pamięci i sercach bliskich.
 Dnia 27 października mija 6.rocznica śmierci naszego Kochanego
śp. STANISŁAWA KAWULOKA
 z Mostów koło Jabłonkowa
 O chwilę wspomnień proszą najbliżsi.

GE-528

Lata mijają, a miłość i pamięć pozostają.
 Dnia 26 października obchodziliby 90. rocznicę urodzin nasza Kochana
śp. DANUTA KUBICKOWA
 z Oldrychowic
 Zaś 22. 9. minęła 19. rocznica Jej zgonu. Dnia 27 sierpnia minęła 20. rocznica śmierci Jej Męża i naszego Kochanego

śp. ADOLFA KUBICZKA

Z miłością i szacunkiem wspominają najbliżsi.

GE-541

Kto kochał – nie zapomni, kto znał – niechaj wspomni.
 Dnia 26 października obchodziliby 90 lat nasza Kochana
śp. ANNA NOWOKOWA
 z Ropicy
 O chwilę cichych wspomnień proszą synowie z rodzi-nami.

GE-538

Rozłąka jest naszym losem, spotkanie naszą nadzieją.
 W środę 22 października minęła 10. rocznica śmierci naszego Drogiego
śp. WŁADYSŁAWA SIKORY
 poety, dziennikarza i nauczyciela
 zaś 30 listopada minie 8. rocznica śmierci naszego Drogiego
śp. ZBIGNIEWA SIKORY

Wszystkich, którzy Ich znali, o chwilę wspomnień i modlitwę proszą naj-blżli.

GE-527

NEKROLOGI

Gronie moje gronie i szumiące lasy, kaj sie mi podziały moje młode czasy.
 W głębokim żalu pogrążeni zawiadamiamy wszystkich krewnych, przyjaciół i znajomych, że dnia 18 paździer-nika 2025 zmarła nagle w wieku 78 lat nasza Ukochana Żona, Mamusia, Teściowa, Babcia, Szwagierka, Ciocia, Sąsiadka i Przyjaciółka
śp. JANKA FILIPCZYKOWA
 z domu Blahutowa, zamieszkała w Nawsiu
 Pogrzeb Drogiej Zmarłej odbędzie się w środę 29 października 2025 o godz. 14.00 w kościele ewangelickim w Nawsiu. Po obrzędzie żałobnym zostanie przewieziona na kremację. W smutku pogrążona rodzina.

GE-545

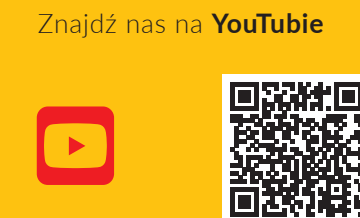
Ból i samotność po stracie

MATKI

niech załagodzi prawda, że nie umiera ten, kto pozostaje w sercach bliskich. Serdeczne współczucie koleżance Barbarze Glac wyrażają pracownicy Centrum Pedagogicznego w Czeskim Cieszynie.

GE-542

REKLAMA

Dachy – remonty, dachy płaskie, kominy
 Tel. +48 601 532 642

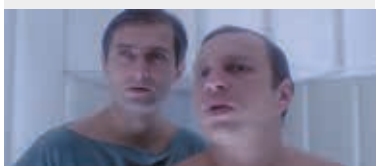
GE-276

PIĄTEK 24 PAŹDZIERNIKA

TVP 1

6.20 Akacja 38 (s.) **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Agape blisko Ciebie **8.00** Serwis Info **8.20** Okrasa łamie przepisy. Inne kluski śląskie **9.00** Ranczo 10 (s.) **10.00** Komisarz Alex (s.) **11.00** Ojciec Mateusz 30 (s.) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes **13.00** Natura w Jedynce. Niezwykłe siedliska zwierząt **14.00** Wichro-we wzgórze (s.) **15.00** Serwis Info **15.15** Reporterzy (mag.) **15.35** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Teleexpress **17.30** Jaka to melodia? (teleturniej) **18.10** Klan (s.) **18.45** Akacja 38 (s.) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.30** Zaraz wracam (s.) **21.10** Komisarz Alex 24 (s.)

22.10 Seksmisja (komedia SF)

W 1991 roku dwóch śmiatków, Maks i Albert, poddaje się nauko-wemu eksperymentowi hibernacji. Ma on trwać kilka lat. Podczas ich snu wybuchą jednak wojna nuklear-na, która doprowadza do wyginięcia wszystkich mężczyzn i powstania nowej cywilizacji składającej się tylko z kobiet. Nowa cywilizacja rozwija się pod ziemią ze względu na rzekomo duże skażenie panujące na powierzchni. W 2044 roku przed-stawicielki nowej cywilizacji przez przypadek wydobywają kapsułę z zahibernowanymi mężczyznami...

TVP 2

6.20 Anna Dymna - spotkajmy się. Michał Pikulski (talk-show) **6.55** Barwy szczęścia (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.50** Jedzenie ma znaczenie (mag.) **12.25** Koło for-tuny (teleturniej) **13.15** Miłość i nadzieja (s.) **14.05** Va banque (tele-turniej) **14.35** Na sygnale (s.) **15.05** La Promesa - pałac tajemnic **16.00** Koło fortuny (teleturniej) **16.35** Fa-miliada (teleturniej) **17.20** Miłość i nadzieja (s.) **18.15** Va banque (teleturniej) **18.50** Jeden z dziesięciu (teleturniej) **19.25** Barwy szczęścia (s.) **19.55** Domowe patenty (mag.) **20.05** Barwy szczęścia (s.) **20.45** Postaw na milion (teleturniej) **21.45** Tak to leciało! (teleturniej) **22.45** To jest grane **23.25** James Bond. Żyć i pozwolić umrzeć (film sensacyjny).

TVN

5.55 Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje. Warszawa, **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewo-lucje. Warszawa **13.55** The Floor (teleturniej) **14.35** Ukryta prawda **16.50** Szpital św. Anny (s.) **17.55** Detektywi (s.) **19.00** Fakty, sport, pogoda **20.00** Shrek Trzeci (film anim. USA) **21.55** Legion samobój-ców (film SF).

POLSAT

6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.00** Halo tu Polsat **11.30** Gliniarze (s.) **14.40** Dlaczego ja? **15.50** Wydarzenia **16.20** Interwencja (mag.) **16.30** Na ratunek 112 **17.00** Glinia-rze (s.) **18.00** Pierwsza miłość (s.) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **19.55** Twoja Twarz Brzmi Znamo **22.00** Stillwater (thriller USA).

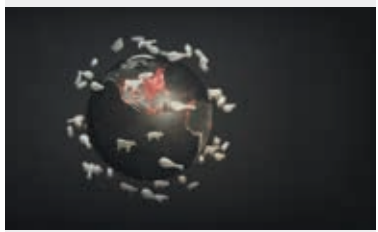
TVC 1

5.59 Studio 6 **9.00** Magnum (s.) **9.45** Pieczenie na niedzielę **10.25** Dyskoteka dla starszych **11.05** Powrót na łono natury **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomo-ści **12.30** Sama w domu **14.00** Na tropie **14.25** Reporterzy TVC **15.15** Chwila dla piosenki **15.30** Uśmie-chy Pavla Trávnička **16.10** Łopato-logicznie **17.00** Podróż po Panonii **17.30** AZ kwiz **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wie-domości, sport **20.15** Za dużo miło-ści (s.) **21.05** Wszystko-party **22.00** Hercule Poirot (s.) **23.35** Inspektor Candice Renoir (s.) **0.30** AZ kwiz.

TVC 2

5.59 Dzień dobry **8.30** Afryka z lotu ptaka **9.25** Przygody nauki i tech-niki **9.55** Argentyna z lotu ptaka **10.40** Z kucharzem dookoła świa-ta **11.35** Sposzczenia z zagranicy **11.45** Tajemnicze życie mrówek

12.35 Rok 2050 – da się bez mięsa?

Mięso stanowi zagrożenie dla pla-nety, przyczyniając się do global-nego ocieplenia i wyczerpywania zasobów słodkiej wody. Dla niektó-rych stało się wrogiem publicznym numer jeden. Eksperci bijący na alarm są jednoznaczni: hodowla zwierząt gospodarskich, praktyka są-gająca dziesięć tysięcy lat, stanowi zagrożenie dla naszego ekosystemu...

13.30

Wiadomość od Věry Mi-kuláškowej **13.45** Linia frontowa **14.40** Kobiety Wikinóg **15.35** Jak się żyło w Nowym Jorku w 1882 roku **16.30** Historie domów **16.45** Sąsiedzi **17.15** Tajemnice Koperni-ka **18.10** Klejnoty o zapachu ben-zyny **18.35** Małe wyspy Wielkiej Brytanii **19.20** Bogowie i mity sta-rożytniej Europy **19.40** Spostrzeże-nia z zagranicy **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** W imię przyjaźni (film) **21.40** 10 mi-nut do północy (film) **23.20** Opera-cja Mincemeat (film) **1.25** Telewi-zyjny klub niesłyszących.

NOVA

6.00 Śniadanie **8.25** Ulica (s.) **9.25** Bracia i siostry **10.45** Detektyw Monk (s.) **11.35** Oto Oneplay **12.00** Południowe wiadomości, sport, pogoda **12.25** Przychodnia w róż-nym ogrodzie (s.) **13.40** Mentalista (s.) **15.30** Zamierzmy się żonami **16.57** Popołudniowe wiadomości **17.30** Pościg **18.30** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Milionerzy (s.) **21.35** Mistrzostwa powiatu (s.) **22.55** Scigany (film) **1.35** Mentalista (s.).

PRIMA

6.00 Nowy dzień **7.05** M.A.S.H. (s.) **9.05** Słoneczna (s.) **10.30** ZOO nowe początki (s.) **11.30** Polabi (s.) **12.45** Agenci NCIS (s.) **14.40** Inco-gnito **15.45** Tak jest, szefie! **16.55** Nakryto do stołu **18.00** ZOO nowe początki (s.) **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Młoda krew-pułłowa Toma Clancy'ego (thriller) **23.25** Tak jest, szefie! **0.25** Policja w akcji.

SOBOTA 25 PAŹDZIERNIKA

TVP 1

6.20 Balans bielei **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.40** Rok w ogrodzie **8.20** Pełnosprawni **8.55** Ranczo 10 (s.) **9.55** Komisarz Alex (s.) **10.55** Ojciec Mateusz 33 (s.) **11.55** Gwiazdy w południe. Jeździec znikąd (western USA) **13.55** Dobre strony, Margaret **14.10** Przed ekranem (mag.) **14.25** Okrasa łamie przepisy. Gotowanie na lawendowym wzgórzu **15.00** Meluzyna (bajka) **14.35** Madla z cegielni (film) **16.20** Hercule Poi-rot (s.) **17.55** Powrót na łono natury **18.25** Chłopaki w akcji **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.05** Cuda natury **21.20** Światło dla świetlika **22.55** Fantomas wraca (film) **0.35** Dalgiesh (s.).

TVP 2

5.45 Barwy szczęścia (s.) **6.25** M jak miłość (s.) **7.30** Pytanie na śniada-nie **11.15** Domowe patenty (mag.) **11.30** Górna półka smaku (mag.) **12.10** Postaw na milion (teletur-niej) **13.05** Miłość i nadzieja (s.)

16.35 Familiada (teleturniej)

„Familiada” – teleturniejowy hit Dwójki. Świętą atmosferę tworzą: prowadzący Karol Strasburger oraz zapraszone do studia pięcioosobowe drużyny, członkowie rodziny lub przyjaciele, ludzie o wspólnych za-interesowaniach. Uczestnicy typują odpowiedzi na pytania zadane wcze-sniej 100 przypadkowym osobom.

14.35 Koło fortuny (teleturniej) **15.15** Szansa na sukces. Opole 2026. Ralph Kaminski **16.20** Na dobre i na złe (s.) **17.20** Miłość i nadzieja (s.) **18.15** Va banque (teleturniej) **18.50** Słowo na niedzielę. Coś mi się należy, bo się modłę **19.00** Informacje kulturalne **19.25** Rodzinka.pl (s.) **20.30** The Voice of Poland 16. Bitwa **23.05** 20 lat TVP Kultura - gala jubileuszowa.

TVN

5.50 Ukryta prawda **6.45** Kobieta na krańcu świata **7.45** Dzień Dobry TVN **11.30** Na Wspólnej (s.) **13.25** MasterChef **15.10** Shrek Trzeci (film anim. USA) **17.20** Unboxing - wielkie otwarcie **17.55** Ugotowani (reality show) **19.00** Fakty, sport, pogoda **19.45** Afryka Express (re-ality show) **21.40** Uwierz w ducha (film USA).

POLSAT

6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.00** Halo tu Polsat **11.00** Ewa go-tuje (mag.) **12.05** Awantura o kasę (teleturniej) **13.25** Shrek 2 (film anim. USA) **15.25** Kryptonim szef: Polska. Intersport **16.30** Randka w ciemno **17.30** Awantura o kasę (teleturniej) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **19.55** Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni **21.40** Bez skru-pułów Toma Clancy'ego (thriller) **23.55** Wrogi (horror SF).

TVC 1

6.00 Co umiały nasze babce **6.25** Licz na mnie (film) **7.10** Zielnik **7.35** Łopatologicznie **8.30** Spryt ma dziurawe ubranie (bajka) **9.10** Uśmiechy Terezy Pokornej-Herz **9.45** Wędrówki po Czechach przy-szłości **10.15** Wszystkie zwierzęta duże i małe (s.) **11.05** Wszystko-party **12.00** Z metropolii, Tydzień w regionach **12.25** Nasze hobby **12.50** Spostrzeżenia z zagranicy **13.00** Wiadomości **13.05** Jak Jaro-mil zdobył szczęście (bajka) **13.55** Meluzyna (bajka) **14.35** Madla z cegielni (film) **16.20** Hercule Poi-rot (s.) **17.55** Powrót na łono natury **18.25** Chłopaki w akcji **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.05** Cuda natury **21.20** Światło dla świetlika **22.55** Fantomas wraca (film) **0.35** Dalgiesh (s.).

TVC 2

6.00 Afryka z lotu ptaka **6.55** Ta-jemnice Wielkich Jezior **7.45** Czar Brytanii **8.40** Na rowerze po Czechach **8.50** Bedeker **9.20** Au-tomobil: powstanie i upadek **10.15** Lotnicze katastrofy **11.00** Auto Moto Świat **11.25** Auto Moto Test **11.40** Madagaskar czyli karnawał chameleonów **12.30** Czeskie cuda **13.00** Babel **13.25** Starożytne rzesze **14.15** Gwiazda szeryfa (film) **15.50** Manu i Matěj podróżują po środ-kowych Włoszech **16.15** Czeskie głowy 2025 **17.20** Cudowna planeta **18.10** Podróż dookoła świata **19.05** Wiadomość od Věry Mikuláškowej **19.20** Sąsiedzi **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** An-gelika i król (film) **21.45** Zabójczy numer (film) **23.35** Bracia (film) **1.15** Bogowie i mity starożytnej Europy.

NOVA

PROGRAM TV

TVC 1

6.00 Ciekawostki z regionów **6.25** Madla z cegielni (film) **8.15** Pieczenie na niedzielę **8.55** Łopatologiczne **9.45** Kalendarium **10.00** Kamera na szlaku **10.30** Obiektyw **11.05** Cyrk Humberto (s.) **12.00** Pytania Václava Moravca **13.00** Wiadomości

13.05 O błękitnym ptaszku (bajka)

Baśń o tym, jak Baruška uwolniła księcia od uroku. Nie stało się to jednak od tak i kto wie, czy udało się jej to, gdyby nie trzy różę...

13.50 Pasterska bajka (bajka) **14.40** Precz z tym koniem (film) **15.45** Zła krew (s.) **16.55** Słynne zbrojnicke historie (s.) **17.55** Zielnik **18.25** Co umiały nasze babcie **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Potomcy (s.) **21.10** Wybórna SHOW **22.00** Osada (s.) **22.55** Sprawy detektywta Murdocha (s.) **23.40** Legendy kryminalistyki **0.15** Nasze hobby.

TVC 2

6.00 Bohaterowie legend **6.50** Rozwiązywanie tajemnic **7.40** Apokalipsa: Hitler zmierza na wschód **8.35** Czechosłowacki tygodnik filmowy **8.50** Poszukiwania utraconego czasu **9.10** Historie.cs **10.05** Frontowa linia **11.00** Tajemnica Kopernika **12.00** Podróż po południowofrykańskim Zululandzie **12.30** Nie poddawaj się **12.55** Magazyn chrześcijański **13.25** Magazyn religijny **13.50** Na pływalni z Vladimirem Benešem **14.20** Starożytne budowle **15.15** Szkocja - nowe pustkowia **16.10** Klejnoty o zapachu benzyny **16.35** Jak Wikingowie zdobyli świat **17.30** Z kucharzem dookoła świata **18.25** Historie budowli **18.35** Małe wyspy Wielkiej Brytanii **19.20** Ciekawostki z regionów **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Prawdziwe mgstwo (film) **22.10** Dziewczyna we mgle (film) **0.15** Niebezpieczna strefa.

NOVA

6.10 Przygody Berniego (s. anim.) **6.20** Karate owca (s. anim.) **6.30** Zig i Sharko (s. anim.) **6.40** Odnaka Wysočina (s.) **8.05** Życie na zamku (s.) **8.55** My, właściciele domków letniskowych **10.05** Pojedynkę na talerzu **11.00** Wygrane marzenia (film) **13.15** Comeback (s.) **13.50** Pasujemy do siebie, kochanie? (film) **16.10** Niech żyją duchy! (film) **18.00** Pościg: wydanie specjalne **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Sprawa Roubal (s.) **21.30** Policja kryminalna Anděl (s.) **22.50** Odlamki **23.25** Helikopter w ogniu (film) **2.25** Wszystko się może zdarzyć.

PRIMA

6.00 Przygody Bolka i Lolka (s. anim.) **6.35** M.A.S.H. (s.) **8.25** Prima Czechy **9.00** Prima świat **9.35** Ferma Voity Kotka **11.00** Partia Terezy Tománkové **12.00** Poradnik domowy **13.00** Poradnik Pepy Libického **13.40** Ogrodnik w zasięgu ręki **14.25** Poradnik Ládi Hruški **15.20** Jak zbudować marzenie - wydanie specjalne **16.25** Perfect Days (film) **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Zdraycy **21.40** Zdraycy: z zaświatów **22.30** Raport mniejszości (film) **1.15** Ostatni król Szkocji (film).

PONIEDZIAŁEK 27 PAŹDZIERNIKA

TVP 1

6.10 Akacjaowa 38 (s.) **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Studio Raban **8.00** Serwis Info **8.25** Zaraz wracam (s.) **9.05** Ranczo 10 (s.) **10.05** Komisarz Alex (s.) **11.00** Ojciec Mateusz 31 (s.) **12.00** Serwis Info **12.35** Magazyn rolniczy **12.50** Natura w Jedyne. Fantastyczny świat ryb **14.00** Wichrowe wzgórze (s.) **15.00** Serwis Info **15.15** Reporteży **15.35** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Telexpress **17.30** Jaka to melodia? (teleturniej) **18.10** Klan (s.) **18.45** Akacjaowa 38 (s.) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda

20.30 Teatr Telewizji. Podróż

To powieść o weekendowej wyprawie dwóch Francuzów: ojca - byłego więźnia i jego dorosłego syna do obozu koncentracyjnego w Dachau w Niemczech. Wycieczka do miejsca bolesnych wspomnień, jaką syn organizuje staremu ojcu, dla obydwu skończy się w sposób nieoczekiwany. Syn nie podejrzewa nawet, że u celu podróży pozna wstrząsającą rodzinną tajemnicę, kryjącą zasadniczą dla jego życia prawdę...

21.40 Świat bez fikcji. Sam Goldwyn - legenda Hollywoodu **22.45** Balans bieli **23.20** Wykrywacz kłamstw **23.50** Kurier (film historyczny).

TVP 2

6.25 Rodzina (nie od) święta **6.55** Barwy szczęścia (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.50** Okrasa lamie przepisy. Gotowanie na lawendowym wzgórzu **12.30** Koło fortuny (teleturniej) **13.15** Miłość i nadzieja (s.) **14.05** Va banque (teleturniej) **14.35** Na sygnale (s.) **15.05** La Promesa - pałac tajemnic **16.00** Koło fortuny (teleturniej) **16.35** Familiada (teleturniej) **17.20** Miłość i nadzieja (s.) **18.15** Va banque (teleturniej) **18.50** Jeden z dziesięciu (teleturniej) **19.25** Barwy szczęścia (s.) **20.55** M jak miłość (s.) **21.55** Na sygnale (s.) **22.55** W cieniu śmierci (s.) **23.50** Officer i szpieg (dramat biograficzny).

TVN

5.55 Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje. Myśli bórz **13.55** The Floor (teleturniej) **14.35** Ukryta prawda **16.50** Szpital św. Anny (s.) **17.55** Detektywi (s.) **19.00** Fakty, sport, pogoda **20.10** Doradca smaku (mag.) **20.15** Na Wspólnej (s.) **20.55** The Floor (teleturniej) **21.35** Bitwa o gości (reality show) **22.45** Szakal (film sensacyjny).

POLSAT

6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i partnerzy (s.) **9.30** Trudne sprawy **11.30** Gliniarze (s.) **14.40** Dlaczego ja? **15.50** Wydarzenia **16.20** Interwencja (mag.) **16.30** Na ratunek 112 **17.00** Gliniarze (s.) **18.00** Pierwsza miłość (s.) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **19.55** Milionerzy (teleturniej) **20.35** Megahit. Jurassic **22.30** Raport mniejszości (film SF) **23.15** Odwet (film sensacyjny).

TVC 1

5.59 Studio 6 **9.00** Magnum (s.) **9.45** Obiektyw **10.15** Ślub w terenie (film) **10.45** Wszystkie zwierzęta duże i małe (s.) **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Hercule Poirot (s.) **13.15** Pr. rozrywkowy **13.55** Kamera na szlaku **14.30** Zła krew (s.) **15.40** Sprawy prowadzi Imma Tataranni (s.) **16.45** Podróż po Varanasi **17.15** AZ kwiz **17.40** Czarne owce **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** OK-TOPUS II (s.) **21.20** Reporterzy TVC **22.00** Galeria Selfie **22.30** Legendy kryminalistyki **23.00** Dalgliesh (s.) **23.50** Fauda (s.) **0.30** AZ kwiz.

TVC 2

5.59 Dzień dobry **8.30** Skarby Małych Antyli **9.25** Szkocja - nowe pustkowia **10.20** Windsorowie pod nadzorem **11.05** Amerykańskie dynastie **12.05** Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze **13.00** Klucz **13.25** Magazyn religijny **13.55** Izrael, kraj kontrastów **14.50** Automobil: powstanie i upadek **15.45** Przygody nauki i techniki **16.15** Portugalia w czasie II wojny światowej **17.10** Historie czeskiego górnictwa **17.35** Lotnicze katastrofy

18.20 Dzikie psy w rzeszy lwów

Macierzynstwo to niewątpliwie jedną z najbardziej wymagających ról w naturze. Niektóre gatunki dzielą swoje legowiska z najgroźniejszymi wrogami. Nasza matka, suczka Puzles, musi wychować dwa pokolenia szczeniąt hieny. W miarę jak dorastają, oprowadza je po terenie, na którym żyją, i zapoznaje z innymi mieszkańcami. Musi wychować je na nieustraszonych członków stada. A co najważniejsze, na skutecznych myśliwych...

19.15 Ciekawostki z regionów **19.40** Spostreżenia z zagranicy **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Plattfus w Hong Kongu (film) **22.00** Boogie Nights (film) **23.40** Tajemnica Kopernika **1.20** Babel.

NOVA

6.00 Śniadanie **8.30** Ulica (s.) **9.35** Policja kryminalna Anděl (s.) **10.50** Detektyw Monk (s.) **12.00** Południowe wiadomości **12.25** Przychodnia w różnym ogrodzie (s.) **13.40** Mentalista (s.) **15.35** Zamienimy się żonami **16.57** Popołudniowe wiadomości **17.30** Pościg **18.30** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Policja kryminalna Anděl (s.) **21.40** Spece (s.) **22.50** Weekend **23.30** Sprawa Roubal (s.) **0.40** Mentalista (s.).

PRIMA

6.00 Nowy dzień **7.05** M.A.S.H. (s.) **9.10** Słoneczna (s.) **10.35** ZOO nowe początki (s.) **11.35** Młoda krew (s.) **12.45** Agenci NCIS (s.) **14.40** Incognito **15.45** Tak jest, szefie! **16.55** Nakryto do stołu! **18.00** ZOO nowe początki (s.) **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Klub dla panów (film) **22.10** Bez poczucia winy **23.10** Tak jest, szefie! **0.10** Policja w akcji.

WTOREK 28 PAŹDZIERNIKA

TVP 1

6.10 Akacjaowa 38 (s.) **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Kościół z bliska **8.00** Serwis Info **8.25** Zaraz wracam (s.) **9.05** Ranczo 10 (s.) **10.05** Komisarz Alex (s.) **11.00** Ojciec Mateusz (s.) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes **12.55** Natura w Jedyne **14.00** Wichrowe wzgórze (s.) **15.00** Serwis Info **15.15** Reporteży **15.35** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Telexpress **17.30** Jaka to melodia? (teleturniej) **18.10** Klan (s.) **18.45** Akacjaowa 38 (s.) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.30** Zaraz wracam (s.) **21.10** Ronin (dramat sensacyjny) **23.15** Spokojnie, to tylko awaria (komedia USA).

TVP 2

6.25 Pamięć **6.50** Barwy szczęścia (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.45** Rosół polski (mag.) **12.25** Koło fortuny (teleturniej) **13.15** Miłość i nadzieja (s.) **14.05** Va banque (teleturniej) **14.35** Na sygnale (s.) **15.05** La Promesa - pałac tajemnic **16.00** Koło fortuny (teleturniej) **16.35** Familiada (teleturniej) **17.20** Miłość i nadzieja (s.) **18.15** Va banque (teleturniej) **18.50** Jeden z dziesięciu (teleturniej) **19.25** Barwy szczęścia (s.) **19.55** Domowe patenty (mag.) **20.05** Barwy szczęścia (s.) **20.55** M jak miłość (s.) **21.55** Na sygnale (s.) **22.25** Magazyn Ekspresu Reporterów **23.30** Zabić na końcu (komedia polska).

TVN

5.55 Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje. Porto di mare **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje. Kawice **13.55** The Floor (teleturniej) **14.35** Ukryta prawda **16.50** Szpital św. Anny (s.) **17.55** Detektywi (s.) **19.00** Fakty, sport, pogoda **19.55** Uwaga! **20.10** Doradca smaku (mag.) **20.15** Na Wspólnej (s.) **20.55** The Floor (teleturniej) **21.35** Ślub od pierwszego wejrzenia II (reality show) **22.40** Kuba Wojewódzki (talk-show) **23.45** Superwizjer (mag.).

POLSAT

6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i partnerzy **9.30** Trudne sprawy **11.35** Gliniarze (s.) **14.40** Dlaczego ja? **15.50** Wydarzenia **16.20** Interwencja (mag.) **16.30** Na ratunek 112 **17.00** Gliniarze (s.) **18.00** Pierwsza miłość (s.) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **19.55** Milionerzy (teleturniej)

20.35 Szybcy i wściekli. Hobbs i Shaw (film sensacyjny)

Od kiedy żyjący w zgodzie z prawem Hobbs, lojalny agent Ochrony Służb Dyplomatycznych, oraz były pracownik elitarnych jednostek wojskowych Wielkiej Brytanii, dziś społeczny wyrzutek, Shaw, spotkali się w 2015 roku, pozostają w nieustannej walce - na słowa i czyny (choć pewnie lepiej byłoby napisać: ciosy). Ale sytuacja zmienia się, gdy cyber-genetycznie ulepszony anarchistą Brixton przejmując kontrolę nad bronią biologiczną, która może zmieść z powierzchni Ziemi ludzkość...

23.20 Góra Dantego (film katastroficzny USA).

TVC 1

6.00 O księżniczce, która nie mogła wychodzić (bajka) **6.30** Precz z tym koniem (film) **7.35** Sprytna królewna (bajka) **8.45** O złej i dobrej wodzie (bajka) **9.50** O dumnym panującym (bajka) **10.55** Prawda i kłamstwo (bajka) **12.15** Przykłady pociągają (film) **13.45** O podejrziwym królu (bajka) **15.10** O trzech śpiących królewnych (bajka) **16.20** Čerte, drž se svého kopyta (bajka) **17.30** Siostra siedmiu kruków (bajka) **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.00** Wręczenie nagród państwowych (transmisja) **21.10** Prezydentka **23.00** Iveta II (s.)

23.45 Fauda (s.)

Doron zdaje sobie sprawę, że nadarza się niepowtarzalna okazja, ale Eyov odrzuca ten pomysł. Hila ponownie interweniuj, by przekonać Eyova. Zespół jest w drodze, ale sytuacja się zastrza, narażając całą ekipę na niebezpieczeństwo i zmuszając Izrael do podjęcia ryzykownej operacji ratunkowej.

TVC 2

6.00 Mistrzowie szyfrów **6.50** Jak Wikingowie zdobyli świat **7.40** Znikające strony rodzinne **8.00** Nie poddawaj się **8.30** Powrót na Iono natury **9.00** Cudowna planeta **9.50** Tajemnice Wielkich Jezior **10.45** Tajemnice brytyjskich pałaców królewskich **11.30** Czar Wielkiej Brytanii **12.25** Starożytne budowle **13.20** Niech stanie się miłość **13.50** Nieznani bohaterowie **14.20** Tomáš Garrigue Masaryk **15.00** Modlitwa za dom 2025 **16.00** Spostreżenia z zagranicy **16.05** Legia 100 **17.05** Podkarpacie ziemie ruskie **18.05** Bedeker **18.35** Manu i Matěj podróżują po środkowych Włoszech **19.00** Na rowerze po Czechach **19.15** Magazyn chrześcijański **19.40** Spostreżenia z zagranicy **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Rašín (film) **22.30** Lotnicze katastrofy **23.15** Linia frontowa **0.10** Miłość i seks w Indii **1.10** Amerykańskie dynastie.

NOVA

6.15 Zig i Sharko (s. anim.) **6.20** Na fali II (film anim.) **8.10** Trzeci hak dla kocurka (film) **9.55** Droga do głębi duszy studenckiej (film) **11.55** Epoka lodowcowa II: Odwilż (film anim.) **13.45** Niech żyją duchy (film) **15.35** Czegóż pragną kobiety (film) **18.30** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Bracia i siostry (s.) **21.40** Odnaka Wysočina (s.) **23.05** Po twojej stronie **23.50** Polowanie na druzbów (film).

PRIMA

6.00 Przygody Bolka i Lolka (s. anim.) **6.35** ZOO nowe początki (s.) **7.35** VIP morderstwa (s.) **8.45** Noc w muzeum (film) **11.00** Hotel pod Błękitną Gwiazdą (film) **13.00** Nagi peryskop (film) **14.50** Niebo a ziemia (film) **16.55** Nakryto do stołu! **18.00** ZOO nowe początki (s.) **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Polabi (s.) **21.35** 7 przypadków Honzy Dědko **23.55** Tak jest, szefie! **1.00** Policja w akcji.

ŚRODA 29 PAŹDZIERNIKA

TVP 1

6.10 Akacjaowa 38 (s.) **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Rodzina (nie od) święta **8.00** Serwis Info **8.20** Zaraz wracam (s.) **9.00** Ranczo 10 (s.) **10.00** Komisarz Alex (s.) **11.00** Ojciec Mateusz (s.) **12.10** Agrobiznes **12.40** Rok w ogrodzie extra **12.55** Natura w Jedyne. Niezwykłe siedliska zwierząt **14.00** Wichrowe wzgórze (s.) **15.15** Reporterzy (mag.) **15.35** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Telexpress **17.30** Jaka to melodia? (teleturniej) **18.10** Klan (s.) **18.45** Akacjaowa 38 (s.) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.30** Zaraz wracam (s.) **21.10** Tak to się robi w Marsylii (s.) **22.10** Sekielski wieczorową porą **23.15** Szef roku (komedia).

TVP 2

6.20 Pożyteczni.pl **6.55** Barwy szczęścia (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.45** Gwiazdorska kuchnia Ani 2 **12.25** Koło fortuny (teleturniej) **13.15** Miłość i nadzieja (s.) **14.05** Va banque (teleturniej) **14.35** Na sygnale (s.) **15.05** La Promesa - pałac tajemnic **16.00** Koło fortuny (teleturniej) **16.35** Familiada (teleturniej) **17.20** Miłość i nadzieja (s.) **18.15** Va banque (teleturniej) **18.50** Jeden z dziesięciu (teleturniej) **19.25** Barwy szczęścia (s.) **20.40** Przepis dnia (mag.) **20.55** Na dobre i na złe (s.) **21.55** Na sygnale (s.) **22.55** Peak Blinders 3 (s.).

TVN

5.55 Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje. Lublin **13.55** The Floor (teleturniej) **14.35** Ukryta prawda **16.50** Szpital św. Anny (s.) **17.55** Detektywi (s.) **19.00** Fakty, sport, pogoda **20.10** Doradca smaku (mag.) **20.15** Na Wspólnej (s.) **20.55** The Floor (teleturniej) **21.35** Top Model (reality show) **23.10** Uwierzyć w ducha (komedia USA).

POLSAT

6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i partnerzy (s.) **9.30** Trudne sprawy **11.30** Gliniarze (s.) **14.40** Dlaczego ja? **15.50** Wydarzenia **16.20** Interwencja (mag.) **16.30** Na ratunek 112. Dziedziczka **17.00** Gliniarze (s.) **18.00** Pierwsza miłość (s.) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **19.55** Milionerzy (teleturniej) **20.30** K2. Jedziemy po bandzie **22.00** Komediowa środa. Chłopaki nie płaczą (komedia).

TVC 1

5.59 Studio 6 **9.00** Magnum (s.) **9.45** Co umiały nasze babcie **10.15** Figle pana Čabouna (film) **10.40** Hercule Poirot (s.) **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości, pogoda, sport **12.30** Uśmiechki Pavla Trávníčka **13.05** Śpiewa Karel Gott **13.55** Pieczenie na niedzielę **14.35** Cyrk Humberto (s.) **15.30** Zielnik **15.55** Sprawy prowadzi Imma Tataranni (s.) **16.45** Podróż po Meksyku **17.15** AZ kwiz **17.40** Czarne owce **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza

POSTSCRIPTUM

UŚMIECHNIJ SIĘ

MINIKWADRAT MAGICZNY I

Pionowo i poziomo jednakowo:

- 1. podstawowy surowiec w piwowarstwie
- 2. wieś w województwie warmińsko-mazurskim, w gminie Pieniężno
- 3. dawna jednostka miary objętości, achtel
- 4. Willard S. Van, reżyser „Człowieka-małpy”, pierwszego filmu o Tarzanie.

Wyrazy trudne lub mniej znane: ŁAJSY

	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				

MINIKWADRAT MAGICZNY II

Pionowo i poziomo jednakowo:

- 1. druga litera alfabetu greckiego
- 2. białe płótno w kinie lub część monitora, telewizora
- 3. argentyńskie – zmysłowy, nastrojowy taniec
- 4. bawół z wyspy Cebu.

Wyrazy trudne lub mniej znane: ANOA

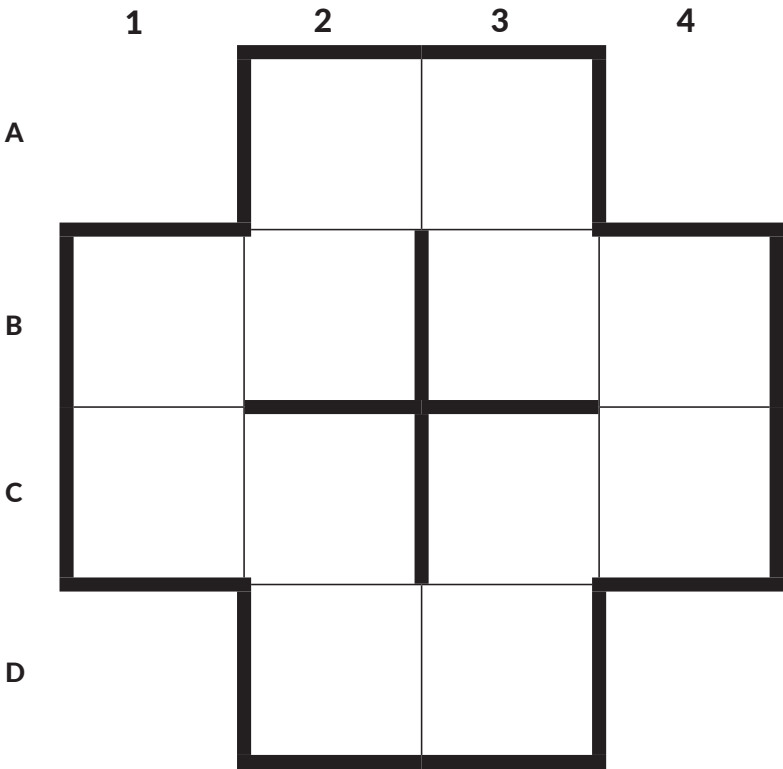
	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				

KRZYŻÓWKA SYLABOWA

POZIOMO: **A.** cel dla kolarza, sprintera, maratończyka **B.** budowniczy, rzeźbiarz i mechanik, ojciec Ikara – niewielka rana **C.** mocuje koniom podkowy lub miasto rodzinne Jana Nowickiego – osad atmosferyczny w postaci kropel wody **D.** konkurencja w karate, w której oceniana jest technika walki

PIONOWO: **1.** 10 gramów potocznie **2.** okrągła ozdoba dawana za zasługi dla państwa lub jako nagroda w zawodach sportowych – bitwa, wojna, batalia lub daremna z wiatrakami **3.** belka zakończona żelazną głowicą służąca dawniej do burzenia bram i murów – „Nie rzucim ziemi skąd nasz ród...” **4.** biletowa na dworcu albo w kinie lub potocznie o pieniądzech.

Wyrazy trudne lub mniej znane: KATA, TARAN

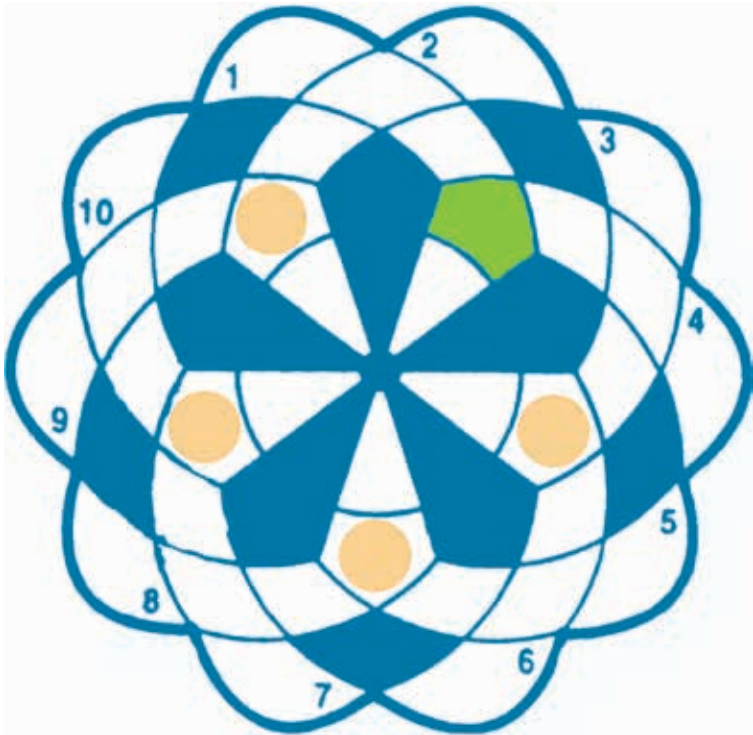

LOGOGRYF ŁUKOWY

Rozwiązaniem jest nazwa osady w Polsce, położonej w województwie dolnośląskim, w powiecie wrocławskim, w gminie Siechnice. W latach 1975-1998 miejscowość należała administracyjnie do województwa wrocławskiego...

- 1. ...i Wanda, polski zespół pop-rockowy, założony w 1982 r. lub grupa chuliganów
- 2. do palenia tytoniu, z cybuchem
- 3. miasto w północnej Turcji
- 4. gatunek łagodnego sera holenderskiego lub miasto w zachodniej Holandii
- 5. miły, uczynny, usłużny, szlachetny lub antonim zły
- 6. plac w miastach rzymskich, pełniący funkcje polityczne, religijne oraz handlowe, np. ...Romanum
- 7. pierwsza – udzielana rannemu lub np. drogowa, domowa
- 8. odmiana wafli wypiekanych z ciasta naleśnikowego
- 9. awantura, podczas której często dochodzi do bójki
- 10. miasto na zachodnim wybrzeżu wyspy Leyte (Filipiny).

Wyrazy trudne lub mniej znane: CORUM, DRAKA, ORMOC

Wśród autorów poprawnych rozwiązań zostanie rozlosowana nagroda. Rozwiązania prosimy przysyłać na e-mail: info@glos.live. Termin ich nadsyłania upływa w środę 5 listopada 2025 r. Nagrodę z 10 października otrzymuje Anna Pieter z Gnojnika. Autorem dzisiejszych łamigłówek jest Jan Kubiczek.

Rozwiązanie krzyżówki kombinowanej z 10 października: TYLKO CO NAJWYŻEJ GRAM

Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu pn. Polonia i Polacy za granicą 2023 ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”

MINISTERSTWO KULTURY

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Ostrawie

Fundacja POMOC POLAKOM NA WSCHODZIE im. Jana Olszewskiego

STOWARZYSZENIE „WSPÓLNOTA POLSKA”

Przy wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury RC wydaje Kongres Polaków w RC, ul. Grabińska 33, 737 01 Czeski Cieszyń, IČO: 00535613, w wydawnictwie POL-PRESS, s.r.o. IČO: 26792575 • Adres: Redakcja „Głosu”, ul. Strzelnicza 28, Czeski Cieszyń 737 01 • Redaktor naczelny: Tomasz Wolff, wolff@glos.live • Zastępca redaktora naczelnego, redaktor sportowy: Janusz Bittmar, bittmar@glos.live • Redaktorzy terenowi: Danuta Chlup, danuta.chlup@glos.live • Łukasz Klimaniec, klimaniec@glos.live • Fotoreporter: Norbert Dąbkowski, dabkowski@glos.live • Doradca ds. reklamy: Beata Schönwald, beata.schonwald@glos.live • Projekt makiety: Jacek Utko • Telefony: sekretariat/centrala 558 731 766, e-mail: info@glos.live • www.glos.live • Pismo wychodzi we wtorki i piątki • Dostawę prenumeratorom prowadzi PNS, a.s. Paceřická 1/2773, 193 00 Praha 9-Horní Počernice. Zamówienia pod adresem: První novinová společnost, a.s., Zákaznické centrum, Evropská 888, 664 42 Modřice, e-mail: zakaznickecentrum@pns.cz. Reklamacje tel. 800 400 412 • Kolportaż: PNS, a.s. • Druk: CZECH PRINT CENTER a.s. Na Rovince 876, 720 00 Ostrava-Hrabová • Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie również prawo ich redagowania i skracania • Numer ewidencyjny Ministerstwa Kultury RC: MK ČR E 588, nr Indexu 42501, ISSN 2570-8708.

„Głos” należy do Stowarzyszenia Dzienników Mniejszości Narodowych i Etnicznych Europy MIDAS